

14.
DISSERTATIO INAUGURALIS
CRITICO-JURIDICA

D E
JURISPRUDENTIA
TREVIRORUM
SUB ROMANIS,

Q U A M

unà cum Corollariis ex jure universo
Pro consequendo juris utriusque Doctoratu
SINE PRÆSIDE DEFENDET

Inclyti ordinis juridici decreto
*post disputationem exercitatoriam, tentamen, &
examen rigorosum, ad hoc supremum specimen
admissus*

JOANNES JACOBUS KNOODT

Limburgensis, A.A. LL. & Philosophiæ Magister.

in auditorio juridico majore.

die 9. Martii 1752.

ab horâ octavâ.

DISSECTATIO IN COEVALIS
CRITICO-JURIDICA

JURISPRUDENTIA
TRIVIORUM
SIVE ROMANIS

UNA CUM COLLABORANTIBUS INTERPRETIBUS
ET COMMENTARIIS IN USUM ACADEMIÆ
SIVE PRÆMIUM DIFFICILE
SOCIETATIS ORDINIS JURIDICI DOCTORUM
POST DIPLOMATUM EXAMINANTUR, REPERTUM
ET AD USUM ACADEMIÆ PRÆMIUM
ADJUNCTUM

JOHANNES JACOBUS KNOODT
Lindensches, A. L. & Philologische Magister.
in auditorio juridico majore.

die 9. Martii 1797.
ad hoc observ.

EMINENTISSIMO

A C

REVERENDISSIMO

S. R. I. PRINCIPI, DOMINO

**D. FRANCISCO
GEORGIO,**

DEI GRATIA

ARCHI-EPISCOPO TREVIRENSI,

**S. R. I. per Galliam, & Regnum Arela-
tense Archi-Cancellario, & Electori,
Episcopo Wormatiensi, Principi
Præposito Elwacensi, Administra-
tori Prümienfi perpetuo,
reliqua,**

**Domino Domino meo
Clementissimo.**

EMINENTISSIME
A C
REVERENDISSIME
PRINCEPS ELECTOR,
ET ARCHIEPISCOPE,
Domine Domine Clementissime.

TRIVERORUM (*ut cum l. ii. Cod. Theod. de Med. loquar*) Clarissimæ Civitati annus *Æræ Christianæ 376. eternâ consecratur memoriâ*, quo **GALENIANUS Imp.** prima Trevericæ academice initia positurus, Grammaticis duobus, Latino, & Græco, Rhetorique, in hac Augusta docentibus, annonam publicam constituit, præcæteris Galliarum Metropolibus uberiores. Quis popularium EMINENTISSIME PRINCEPS ELECTOR, aurea tabula non incidat annum, quem (DEO sint laudes immensæ) optimâ valetudine decurris? Si intueatur novam faciem, quam antiquissima TUA Universitas cum primis Kalendis induit: Admirationi omnium procusa est Norma studiorum Humaniorum nova,

va, cui similem nulla Germaniæ Academia etiamnum vi-
dit, Grammatices utriusque puræ, Poëseos grata, Eloquen-
tiæ mascula, parens indubitato futura: Et (nequâ parte
hodierna TUA Treviris antiquæ cederet, aut melior
non foret, Philosophiæ biennale stadium in formam me-
thodicam, usumque civilem, fuit distributum. Sic vin-
cit Princeps Cæsarem, Mecænas Mecænatem, Pater lite-
rarum Patrem literatissimum. Vincit profectò: quippe
reaperta est hoc ipso quoque anno volvente, Sacræ, Divi-
nissimæque Scripturæ clausa diu Cathedra, opinione velo-
cius, feliciusque omni. Atque hæc præmovente (ô gratum
Civibus academicis nomen) FRANCISCO GEORGIO,
nequid Celsissimis Fratribus, Nepotibus, Consanguineis-
que S. R. I. Principibus, etiam quoad curam rei literariæ,
concederet. Meretur sanè isthæc reformatorum studio-
rum epocha, diutinis expetita votis, posteritatis perenni
recor-

recordationi transmitti. Quare ELECTORALIS
EMINENTIAE TUAE subditus ego infimus, pauper-
culisq[ue], cum auri laminae desint mihi, tenui saltem huic
charta, quae forsitan tutioris ab avaritiâ evi erit, com-
mendare ausus fui hujus saluberrimae metamorphoseos im-
mortale mnemosynon, meam dissertationem devotissimo
affectu consecrans, inscribén[que]:

FRANCISCO GEORGIO,

Grati Galeniano Trevirorum redivivo,
Bonarum Artium Parenti,

&

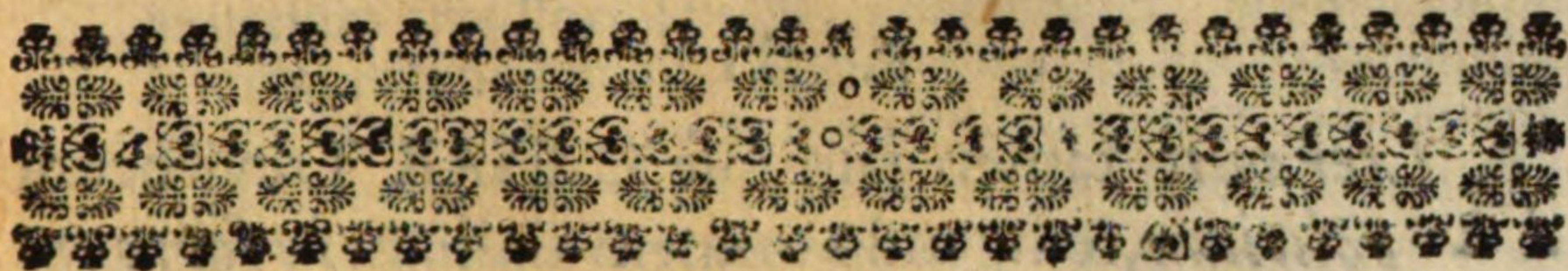
AUCTORI.

V.

&

F.

Humillimo respectu ac fidelitate
permansurus Servus & subditus
J. J. KNOODT.

§. I.

PRincipio, cum se se TREVIRI, tandem victi, dederant *in fidem*, & Imperium ROMANORUM, molliori aliquamdiu fræno regebantur, defectionis metu: * Hinc credibile non est, quòd ROMANI mox uno impetu everterint leges eorum priscas, substituerintque protinùs JUS LATINUM. **

* Treviri, quanquam lenissimè omnium Gallorum à Romanis habiti, identidem præ cæteris Gallis nutabant, aspirantes ad pristinae libertatis statum: nullamque neglexerunt occasionem, Romanos è Galliis expellendi. Videatur CÆSAR lib. 6. cap. 1. lib. 8. cap. 25. & 45. LUCAN. lib. 1. quibus locis occurrit defectio etiamnum vivente J. Cæsare. Sub AUGUSTO rursus fuere in armis rebelles: sed per NONIUM GALIUM sine sanguine pacati sunt. DIO CASS. lib. 15. Sub TIBERIO res novas molitus est JULIUS FLORUS Trevir, sub VESPASIANO JUL. CLASSICUS, & JULIUS TUTOR, pariter Treviri, sub DOMITIANO. Tullius VALENTINUS. Tacitus *Annal* lib. 3. cap. 40. & *histor.* lib. 4. cap. 31. 35. 38.

** Nimis enim periculosum, imò quasi impossibile est, subito novam juris faciem dare populo, nuper devicto. Huc pertinet, quod CICERO in *Orat. de Provinc. consularib.* perorans fatur: *domita à Cæsare valida armis, virisque nationes, sed NONDUM LEGIBUS, NONDUM JURE CERTO, nondum satis firmâ pace, devinctæ.* Quàm sollicitè caverit sibi Cæsar à violatione legum Civitatis Aduorum, colligitur ex lib. 7. cap. 33. *Nequid de juribus, aut legibus eorum diminuisse videretur.* Erant autem leges Gallicæ.

S. II.

Alteravit tamen jam ipse CÆSAR Trevirorum
 politiam, redigendo omnem Galliam in formam
 provinciae,* adimendo liberam Principis electionem,
 ** constituendo præsidem totius Galliae,*** instituendo
 Concilium stabile primi veris, ad quod convenire
 omnes jubebantur. ****

* SUETONIUS Cap. 25. in J. Cæsare. Novem ipsis annis, quibus in
 imperio fuit, OMNEM GALLIAM Cæsar, quæ à saltu Pyrenæo,
 Alpibusque, & monte Gebennâ, Fluminibus, RHENO, & Rhodano,
 continetur, in provinciae formam redegit, eisque in singulos annos H. S.
 XL. stipendii nomine imposuit: Ubi simul adverti velim, non tri-
 buti nomine tum adhuc usum esse Cæsarem, sed stipendii: po-
 stea verò sub AUGUSTO jam tulerunt tres Galliae nomen
 humilioris Censûs: demùm facta est planè sub tributo gens do-
 mina, cui olim V. civitates Rheni pendebant censum, teste in-
 scriptione Jovis marmorei, apud BROWER. Proparscev. Cap.
 XI.

** Ultimum Principem elegerunt sibi Treviri in schismate, post
 mortem INDUCIOMARI: interfecto Induciomaro, ut docuimus,
 ad ejus propinquos à Treviris imperium deferitur. CÆSAR lib. 6. cap.
 2. Postea verò Cingetorigi, quem ab initio permansisse in officio de-
 monstravimus, principatus, atque imperium est traditum. Idem lib.
 cit. cap. 8. Ab hoc tempore perrexerunt Romani dare Trevi-
 ris Principes, sicut jam citius reliquis civitatibus Galliarum:
 quippe regnum Æduorum à Cæsare collatum fuisse, arguit
 DUMNORIGIS Ædii iactantia, sibi à Cæsare regnum civitatis
 deferri. lib. 5. cap. 6. Hi tamen ipsi civitatum Gallicarum Prin-
 cipes paulatim abolebantur, solis officialibus Romana appella-
 tionis retentis, e. g. Præsidibus, Præfectis Prætorio, Pro-præ-
 toribus, Consulibus &c.

*** Hoc consequebatur ideam provincia: cujus apud Romanos pro-

proprium erat, Præfide regi, vel Prætore. Initio CÆSAR ipse imperium omnium Galliarum habuit, deferente Senatu. SUE TON. *cap. 22.* deinde aliis principatum cessit, saltem sibi subalternum. Sic legitur apud CÆSAREM *lib. 7. cap. 2.* CETTILLUS, pater Vercingetorigis Arverni, tumultuantis, totius Gallia principatum obtinuisse. Sub NERONE obtinebat provinciam Gallia JULIUS VINDEX pro Prætore. SUE TON. *in Nerone.*

**** Concilium Gallia generale, primo vere quotannis habendum, debet suam institutionem Julio Cæsari. *Concilio Gallia primo vere, ut instituerat, indicto, cum reliqui præter Senones, Carnutes, Trevirósque venissent, initium belli, ac defectionis hoc esse arbitratus* *Ec. lib. 6 cap 4.* Ab istis Conciliis primo vere, id est Kal. Martii, celebrari solitis, nomen accepisse credo campos sic dictos Martios, potius, quam à loco, exercitiis militaribus deputato, vel Marti, gentilium Deo, specialiter consecrato. Consentio hac in parte lubentius CALMETO, quàm BROWERO nostro, qui, ut conformis esset sibi in scribendo, montem, Campo Martio Trevirensi viciniorem, *montem Martis*, nullo suffragante argumento, nominavit. Quanquam plenè nequeam CALMETO accedere, quatenus originem *Camporum Martiorum*, modò à sequiore ætate *Regum Francicorum prime stirpis* repetere videtur, in *Diss. sur l'ancienne jurisprudence de Lorraine num. 25.* ubi sic scribit: " Tel étoit le droit, qui s'observoit en France sous les Rois de la première race. Les Princes tenoient tous les ans, le premier jour de Mars, une grande assemblée, où se traitoient toutes les affaires publiques, & où le Prince, & ses sujets se faisoient réciproquement des présents, on l'appelloit *champ de Mars*, & on tenoit en pleine campagne. Conventus in campis apertis jamjam erant *moris Gallici*; Hi namque sæpissimè leguntur Concilia celebrasse in tanta multitudine hominum, ut impossibile foret convenire in oppidi, aut urbis alicujus æde, vel foro. *Armatum Gallorum Concilium*, ab Induciomaro Treviro indictum contra Cingetorigem, ac Romanos, apud Cæsarem *lib. 6. cap. 46.* procul dubio in tali campo publico habitum est. Sed, quòd Martii nuncuparentur istiusmodi Campi, hoc *Romani* videtur esse

instituti. Campi Martii Romæ jam meminit SUETONIUS in *Neronis funere.* In Codice Theodosiano extat antiqua lex sub titulo : *de Campo Martio urb. Rom.* In Justinianæo mentio fit ejusdem §. 4. *Inst. de legat. l. 39. §. 9 ff. de legat. 2. l. 6. ff. de contrah. empt.* Hic Treviris Campus Martius notoriè extra portam S. Simeonis, quæ olim *nigra* dicebatur, & *Martia*, designatus fuit, quâ regione Abbatia S. Maximini, & Collegiata S. Paulini videntur.

§. III.

ET quanquam J. Cæsar ad Principatus singularum per Gallias civitatum plerumque selegerit *indigenas*, * tales nihilominus posuit, qui *Romanizabant*, ut ita loquar: ** Utrumque ferè necessarium fuit: primum, quòd soli indigenæ Patriarum legum gnari essent: secundum serviebat juri Romano, in Gallias sensim sine sensu introducendo.

* Principum indigenarum devictæ Galliæ frequens occurrit mentio in Cæsaris Commentariis: lib. 5. cap. 5. *Eodem equitatus totius Galliæ convenit, numero millium quatuor, PRINCIPESQUE EX OMNIBUS CIVITATIBUS, ex quibus per paucos, quorum in se fidem perspexerat, relinquere in Galliâ, reliquos obsidum loco secum ducere (in Britanniam) decreverat.* lib. 7. cap. 1. *Indictis inter se PRINCIPES GALLIÆ CONCILIIS.... miserantur communem Galliâ fortunam.* Confer lib. 8. cap. 48. Ipsi etiam legionibus Romanis adhuc diu post Cæsarem præfectos fuisse Gallos, constat ex oratione CEREALIS ad eosdem apud TACITUM hist. lib. 4. cap. 74. *Ipsi plerumque legionibus nostris præseditis, ipsi has, aliâsque provincias regitis.*

** Non dubium, quin pridem ex primâ Nobilitate Gallicanâ floruerint familiæ in Treviris, quæ medios inter Gallos linguâ, & modo vivendi, extiterint Romanæ, prolibus Romæ educatis, & institutis, majoribus civitate Romanâ donatis: quod

quod vel ipsa latina familiarum nomina eloquuntur, veluti JULII, TULLII, CLASSICI, FLORI &c. Has familias in conferendis civitatum Principatibus à Cæsare aliis prælatas fuisse, primum est cogitare. Nam, si Galli moderni Germanam aliquam provinciam occuparent, quibus devictorum regimen crederent aliis, quàm, qui mediâ in Germaniâ moribus, linguâ, affectu, gallizant?

§. IV.

CÆsar ipse in Conciliis Gallorum JUS DIXIT: * & tunc quis credat, illum, juris Gallicani supplendi, emendandive gratiâ, non cogitâsse quidquam de legibus Romanis, bello modo introducendis, aut novis constitutionibus condendis. **

* Lib. 7. cap. 34. Hoc DECRETO interposito. lib. 8. cap. 4. Ipse se recepit die quadragesimo Bibracte: ibi CUM JUS DICERET, & cap. 40. Cum celeriter omnes Conventus percurrisset, publicas controversias cognovisset.

** Formulâ Romanâ in condemnando usum fuisse Cæsarem, insinuat phrasis lib. 6. cap. 44. quâ Gallis nocentibus profugis aquâ, & igni interdictum esse refertur.

§. V.

SUB Octaviano AUGUSTO Colonia Romana in Treviris posita est, * cum jure civitatis Romanæ, ** quod factum sponte suâ comitabatur transformatio statûs Trevirorum veteris in Romanorum politiam, ac jurisprudentiam. ***

* Probat hoc BROWERUS lib. 1. à num. 131. & nummus Vespasiani hoc perigrammate signatus. COLONIA AUGUSTA PATRICIA

TRICIA TREVIORUM. Hujus Coloniae saepius meminit TACITUS: *Cerealis postero die Coloniam TREVIORUM ingressus est.* Ante Octavianum nullibi legas quidquam de appellativo COLONIAE, vel adjectivo AUGUSTAE in Treviris: nominat verò Trevirim jam P. MELA *Augustam*, procul dubio à conditore hujus Coloniae Augusto Caesare, prout tot aliae Augustae ab eodem, & Coloniae Flaviae à Flavio Vespasiano, Aureliae ab Aurelio, Septimiae à Septimio Severo. Ubiorum Colonia dicta est Claudia primùm à Claudio, deinde Agrippina. Consule omninò Ekim. P. DAUDES. J. *Tom. I. hist. univ. pag. m. 125.*, ubi meis his conjecturis multum lucis affundit suā de Coloniae Romanis reflexione; Cūque ibi recte sentiat, Colonias esse urbis Romanae propagines, & hoc nomine à municipiis distinctas, quòd hæc in civitatem extrinsecus vocarentur, meritò concludo, Epocham primorum cunabulorum urbis Trevericæ, qualem se se illa post Julium Cæsarem exhibuit, constituendam esse in Romanorum Colonia, sub Augusto in Treviros deductā, & huic uni in acceptis referendum, quidquid antiquitatis, sive in theatris, sive in portis, sive in ædificiis, ac ponte, post tot sæcula remansit nobis. Quid? quòd non abs re crediderim, Nobilitatem Trevericam, quæ temporibus subsecutis floruit, descendisse potius à *Colonis Romanis*, quàm à Trevirensibus indigenis: nam toties seditionem moventes familiae videntur, aut sponte suā, aut coactè, apud Germanos exulasse: Sic apud TACITUM lib. 5. hist. cap. 19. *Transiit Rhenum TUTOR quoque, & CLASSICUS, & CENTUM TREDECIM Trevirorum Senatores, in quibus fuit ALPINUS MONTANUS: comitabatur eum frater DECIUS ALPINUS.* Vix est, ut redierint in Treviros, Romanis reconciliati.

** Hæc Trevirorum Colonia haud erat duntaxat de numero, & classe *Latinarum*, sed *Romanarum*, cum jure civitatis, qui honos primitus perquam rarò Coloniae obveniebat. Faciunt huc duo insignia loca PLINII, & TACITI: Ille *histor. natur. lib. 4. cap. 17.* hæc habet: *Leuci liberi, TREVIRI LIBERI ANTEA.* Hic verò in famosa peroratione Cerealis ad Treviros, Lingonātque. *Nos, quanquam toties laceßiti, jure victoria id solum vobis*
addi-

addidimus, quo pacem tueremur: Nam neque quies gentium sine armis, neque arma sine stipendiis, neque stipendia sine tributis, haberi queunt. *CÆTERA IN COMMUNI SITA SUNT...* Nihil separatum, clausumve, & laudatorum Principum usus ex aequo... Proinde pacem, & URBEM, QUAM VICTI, VICTORESQUE EODEM JURE OBTINEMUS, AMATE, COLITE; utque adeo autem urbis participes erant Treviri, ut Senatores Romæ creari potuerint. BROWERUS pag. 172, id quod nullis colonis datum fuisse, docet P. DAUDE. Romani quoque Senatores literas amicitiae sequentes ad Coloniam Trevirorum dederunt: SENATUS AMPLISSIMUS CURIAE TREVIRENSIS. Ut estis liberi, & semper fuistis, latari vos credimus, creandi Principis iudicium ad Senatum rediit: simul etiam Praefectura urbanae universae appellatio decreta est. Circa annum Christi 274. sub Aureliano Imp. *** Nam Coloniae omnia populi Romani jura, ac instituta habebant, simulque repræsentabant amplitudinem, ac majestatem Reipublicæ istius, velut parva ejusdem simulacra, & effigies. DAUDE loc. cit. ex GELLIO lib. 16. cap. 13.

§. VI.

TIBERIUS, & CLAUDIUS Impp. non tantum expunxerunt de jure Sacrorum Gallico immanitatem, sed & ipsos *Druidas*, Sacrificiorum ministros, omnigenæque jurisprudentiæ Gallicanae Doctores, sustulerunt.

* PLIN. Hist. nat. lib. 30. cap. 1. Sexcentesimo, quinquagesimo septimo demum anno Urbis, Cn. Cornel. Lentulo, P. Licinio Crasso Consulibus, Senatus Consultum factum est, ne homo immolaretur: palamque in tempus siluit Saeri prodigiosa celebratio. Gallias utique possedit, & quidem ad nostram memoriam. NAMQUE TIBERII Caesaris Principatus SUSTULIT DRUIDAS eorum, & hoc genus vatum, medicorumque. SUETONIUS in Claudio: Druidarum Religionem apud Gallos dira immanitatis, & tantum civibus sub Augusto interdictam, penitus abolevit.

§. VII.

§. VII.

INterea quoque *disciplina militaris Romana* invehatur in Treviros: Delectuum onus magnum:
* *Pompa justitiæ vindicis, tributorum gravitas, stric-
tiorque indies parendi conditio.* **

* Jamjam rebellante Julio Floro, conscripta fuerat Treviris *ala equitum, militiâ, disciplinâque Romanâ*, teste TACITO *annal. lib. 3. cap. 42.*

** Objicit hoc CIVILIS, Batavorum rebellium ductor, Alpino Montano Treviro cum dehortanti apud TACITUM. *Hist. l. 4. cap. 32. VOS autem, TREVIRI, cateraque SERVIENTIUM anima, quod premium effusi toties sanguinis expectatis, nisi ingrati militiam, immortalia tributa, virgas, secures, & Dominorum ingenia? & antea cap. 14. legitur suos exhortaturus ad seditionem, perorasse. Neque enim societatem, ut olim, sed servitutem haberi. Quando legatum, gravi quidem comitatu, & superbo cum imperio venire. Tradi se prefectis, centurionibusque, quos ubi spoliis, & sanguine expleverint, mutari, ex quirique novos sinus, & varia prædandi vocabula. Similia pridem sub Tiberio proposuit multitudini pro concione seditiosus J. FLORUS Trevir, de continuatione tributorum, gravitate fœnoris, servitiâ, ac superbiâ præsentium. TACIT. *annal. lib. 3. cap. 40.**

§. VIII.

QUam quidem jugi Romani severitatem reliquæ Galliæ usque adeò patienter ferre jam ævo CEREALIS didicerant, ut nomine earum scriberentur *Epistolæ ad Treviros*, à rebellionem dehortatoriæ, * vilipendióque redderentur ad obsequia proniores. **

* TACITUS *hist. lib. 4. cap. 56. Tadio futurorum præsentia placere:*

cuere: scribuntur ad Treviros *EPISTOLÆ NOMINE GALLIARUM*, ut abstinerent armis, impetrabili veniâ, & paratis deprecatoribus, spœniteret. Idque faciebant seniores, reverentia, fidēque erga Romanos, juniores periculo, ac metu, JULIO AUSPICE, è primoribus Remorum, eos exhortato.

** Ita sub Vespasiano Cerealis bellidux noluit accipere delectus militares à civitatibus Galliarum, sed juventutem remilit, causatus, sufficere sibi ad vincendum Legiones Romanas: Quam rem narrans TACITUS subjungit: *duxit ea res Gallorum obsequium, nam receptâ juventute facilius tributa toleravere, PRONIORES AD OFFICIA, QUOD SPERNEBANTUR.*

S. IX.

Qui Trevirorum *Primores* tunc *fuerant* adhuc *originarii*, neque à colonis descendentes, diu quidem fasces Romanos sibi incumbentes oderunt, sed conatibus recuperandæ libertatis, plerumque sinistris, fatigati, fractique, vel occiderunt, vel exilium elegerunt, vel demùm decreverunt Quiritarium frœnum mordere, & sese tempori accommodare. *

* Videntur etiam nobilissimi Trevirorum originariorum à plebibus derelicti fuisse, quibus perinde erat, *utrum servirent Gallis, an Romanis*: imò verò sub his fortè beatè magis degebant, quàm sub Principum Gallorum jugo majores illorum: atque hinc vero absimile non est, maluisse illos deinceps esse Romanos, quàm Gallos legibus. Accedit, quòd neque nobilioribus eminendi, neque ignobilibus sese alendi, alia via superfuerit, quàm Romanæ potentia, & fori agnitio.

S. X.

Cùmque Galliæ lubenter parerent Romæ, dūmne à Præsidibus, & Procuratoribus provinciarum, injustè

stè, vel ultra modum, premerentur, studuerunt, qui inter Imperatores, vel Præsides, æquanimioris erant ingenii, Gallias solari, tam moderato regimine, quàm *bonis legibus.**

* Commendatur singulariter PESCENNIUS NIGER sub COM-
MODO Imp. apud BROWER pag. 174. qui Princeps au-
thor fuit, ut præsidiale munus duraret quinquennio in pro-
vinciis, atque ab his regendis arcerentur *indigenæ*, quò magis
castè leges haberentur, judiciæque. Post hunc gloria justitiæ
promotæ debetur POSTHUMO, Galliæ præsidi, quem VA-
LERIANUS Imp. misit cum literis pulcherrimis, à BROWE-
RO relatis, cujus notabilia sunt. *Transrhenani limitis ducem,
& Galliæ Præsidem, POSTHUMUM fecimus, virum dignissimum
severitate Gallorum, præsentis quo, non miles in castris, non JURA IN
FORO, non in tribunalibus lites, non in Curia dignitas, pereat, qui
unicuique proprium & suum servet.*

§. XI.

Quæ quidem legum, unà cum cæteris Romanorum
scriptis juribus, observantia increvit uberius, ex
quo Trevirorum Augusta, vertente sic providentiâ,
effecta est, primùm *sic dictorum Tyrannorum*,* dein
etiam *multorum Imperatorum*, sedes.**

* Sub GALLIENO Imp. varii duces, in provinciis quisque suis,
occupaverunt Imperium. In Galliis Posthumus, de quo mox
supra, tanto civium applausu salutatus est Imperator, ut ejus
nummus, qui BROWER ætate frequens Treviris eruebatur,
elogium ferat *pii, divique Patris, restitutoris, ac instauratoris Gal-
lia, & in aversâ: salutis Provinciæ.* Censet autem idem hi-
storiographus noster pag. 182., tum ex situ ac dignitate
Augustæ urbis, tam ex monetarum copiâ, Posthumum Victo-
rinum,

rinum, cum Matre Augustâ, aliisque Tyrannos, domicilium habuisse Treviris; *Et hâc ætate, subjungit, florebat non bellicis magis, quàm pacis artibus, Augusta Colonia Trevirorum, que regia jamtum, & domicilio Principum, adhuc prætorio, foroque justitiæ, frequentari cœpta, prænobili Senatu, multis Gallie civitatibus antestabat.*

** Primus Imperatorum M. AURELIUS PROBUS Treviris domicilium habuit, profectus in Galliam hanc Belgicam, ut invadentes eam Germanos retunderet, septuaginta urbibus nobilissimis à captivitate hostium vindicatis, & omnibus penitus Galliis liberatis. *Epistola Probi ad Senat. Rom. apud Vopiscum in Probo.* Deinde DIOCLETIANUS, & MAXIMIANUS, Imperii consortes, CONSTANTIUS CHLORUS, CONSTANTINUS MAGNUS &c.

§. XII.

AB his enim temporibus ALTERA in Occidente ROMA evasit TREVIRIS, tota quanta sibi, qualis ante J. Cæsaris victoriam extitit, nunc dissimilis, causarum Oratoribus, seu Advocatis, & Jurisconsultis, ornata, CLARISSIMA LEGUM, quaquaversus *data-*
rum, non minùs, quàm monetarum cufarum, OFFI-
CINA.

* Jam MAXIMIANO dictæ sunt Treviris panegyres à Rhetore MAMERTINO. Postea Oratoribus, Grammaticis, & medicis decreta ibidem Annona publica. Hi Oratores erant instar professorum juris, occupantes se se, & exercentes juventutem præcipuè in causis perorandis. Laudat eos Poëta Con'ul Ausonius in Mosellâ. *Memorabo LEGUMQUE CATOS, FANDIQUE POTENTES, præsidium sublime reis.*

§. XIII.

HArum legum Trevericarum, inde à CONSTANTINO

NO M. usque ad VALENTINUM II, THEODOSIUM, & ARCADIUM, inclusivè, latarum, quasdam è præcipuis recensuit BROWERUS, plurimas noster MEELBAUM,* quorsum remitterem cupidum lectorum, si copia hujus libelli major esset. **

* In Sylvæ Academicæ cap. 23. edit. Trevir. typo REULANDT 1657. Quasdam leges Trevirenses doctis Commentariis illustravit Clariss. Math. Francisc. à TROJA Professor Trevirensis in duabus Velitationibus editis anno 1669. quarum prior est in Jurisprudentiam Trevirorum publicam, posterior in privatam.

** Ad hæc, tum ab illustri, omnis rei literariæ, præprimis autem Trevericæ, Mecænate subsidia hanc in rem critica obtinui, tum lucem haud exiguam in novissimæ editionis Codice Theodosiano reperi, quâ lapsus Meelbaumiani hinc inde manifestari possint, ac emendari.

§. XIV.

CONSTANTINUS M.

REbus Italiæ constitutis, venit Mediolano in Galliam, mense Septembri, repressisque ad Rheni limitem Francis, menses, Novembrem, ac Decembrem, transegit Treviris: inde dabantur ab illo

A. C. 313.

Constantino A. III., & Licinio III. Coss.

Prid. Kalendis Novemb.

ult. Octobr.

L. Hæreticorum 1. C. *Theod. de Episcop. & Cler.* *

* Character loci data quidem abest, sed, cum die immediatè sequenti

quenti data fuerit Treviris lex proxima, rectè BROWERUS hanc legem nostræ Augustæ vendicat.

Kal. Novembr.

1. Novembris.

L Possessores 2. *C. Theod. de annon. & tribut. ad Ælium* Proconsulem Africae.*

L. Ducenarii 1. C. Theod., & Justin. de exact. ad eundem.

* Malè noster MEELBAUMIUS datavit sic: *Dat. III. Idus Jan. Trev. Sabiniano, & Ruffino Coss.* Nam istorum consularatus pertinet ad an. 316. Malè pariter alii ponunt IV. Constantini consulum: neque enim CONSTANTINUS M. an. 315. Treviris constitit: neque ÆLIANUS isto anno adhuc Proconsul Africae erat, sed PROBIANUS, cujus Chronologici argumenti vim MEELBAUMIUS, ducibus CAROLO SIGONIO, & BROWERO, non eludit, causando, inscriptione *Constantini absentis significari legislatorem*, per Treviros autem CRISPUM Cæsarem, qui Gallias tunc cum Imperio obtinebat, velut *legispræconem*: quasi verò ad Gallias aliunde data fuisset lex, aut CRISPUS an. 315. potius, quàm CONSTANTINUS Ælium salutare potuisset Proconsulem Africae! Eadem crisis esto de compertinentibus legibus, *fiquis, & fisci*, mox secuturis.

III. Non. Novemb.

3. Novembris.

L Qui sententiam 1. (*in Cod. Justin. 16.*) *de pæn. ad Catulinum* Consularem Byzacenæ,* accepta Hadrumeti xv. Kal. Maji. Volusiano & Anniano Consulibus.**

*Sic

* Sic legit GOTHOFREDUS contra Justinianæum codicem, qui habet: *Proconsulem Africa*, quoniam Hadrumetrum fuit Metropolis Byzacenæ: errori ansam præbere potuit, quòd Catulinus postea tanquam Proconsul præfuerit Africæ.

** Hi nempe Consules erant *die acceptæ legis*: nam consulatum *die datæ legis* gerebant Constantinus, ac Licinius. Hinc est, quòd Codices legem istam referant in annum 314.

L. Minimè fas 2. (*in Cod. Justin 12*) *de appellat. ad eundem.* *

* Alii habent V. Non. Novembr.

L. Moratorias 1. *Cod. Theod. Quor. appellat. non recip. ad eundem.* *

* Suffugit hæc lex attentionem MEELBAUMII, fortassis, quia locus datæ in Codicibus omittitur: sed chronotaxis postulat & MSS. Gothofredi supplet: *Treviris*.

VI. Id. Novembris.

8. Novembris.

L. si quis 1. *Cod. Theod. de concuss. advocat* (*Cod. Justin de lucr. advocat.*) ad Ælianum Proconsulem Africæ. *

* Supple: *accepta Carthagine XV. Kal. Mart.* anno videlicet 314.

L. Fisci 1. (*in Cod Justin. 3.*) *de advocato Fisci ad eundem.* *

* Supple *accepta*, eo modo, quo in lege præcedente. Malè quidam codices habent: *Triumvir*, loco *Trevir*.

VI. Kalendas Januarii. *

27. Decembris.

L Super paucis i. *Cod. Theod. de Relationibus* ad
 L. Claudium Plotianum, correctorem Lucaniae, &
 Brutiorum. Constantino A. III., & Licinio III. Cofs. **

* Editio WEIDMANNIANA sibi parum hìc est concors: nam
 in chronologia Codicis Theodosiani pag. VII. datat hancce
 legem cum sequenti *sub III. Kal. Jan.* & nihilominus pag. 233.
not. l. restituit datam, legendo. *VI. Kal. Januarii*: remittens ad
leg. super paucis, quæ manifestè fuit appendix legis: *si in negotio*,
 dataque est *VI. Kal. Januarii*: ergo non poterat lex sequens
 ferrius dari, id est. 30. Decembr. BROWERUS *lib. 3. pag. 209.*
habet: VI. Kal. Jun. Et sic esset hæc prima lex Trevirensis: sed
 vix est, ut jamtum *menfe Majo* Treviris constiterit Constanti-
 nus M. BROWERUS loc. cit. inscribit hujus legis diem *III.*
Kalend. Januar.: non debebat ergo *legem i. de relat.* antedatari
 per *VI. Kal. Jun.* cum hæc sit illius fragmentum, velut *embo-*
lum, sive, ut vulgus loquitur: *postscriptum*.

** Supplementum: *accepta VIII. Id. Febr. Regio.* Id est trigesimo
 nono post die.

L, Si in negotio i. *Cod. Theod. de appellat.* ad eun-
 dem.

§. XV.

IDEM.

A. C. 314.

Volusiano, & Anniano Cofs.

Kal. Januar.

L Siquis (*un. in Cod. Justin. 3.*) *ad leg. Jul. Ma-*
jest. ad Maximum P. U. id est, Præfectum urbis:
 alii cum Gothofredo rescribunt PP. id est, *proposita*:
 omittitur *locus*, sed procul omni dubio *Treviris*. *

* In

* In hac lege sub finem fit adhuc mentio patibuli, unde concludunt Authores, hoc anno nondum abrogatum fuisse à Constantino M. *Supplicium crucis*, sed anno insequente 315. id quod eruunt ex l. 10. C. *Just. ad leg. Fab. de plagiar.* in verbis: *cum ceteris antè cognitis suppliciis*, inter quæ etiam crux fuerat decreta servo, hominem liberum auferenti.

XI. Kal. Februarii.

22. Januarii.

L Nemo ambigit *in utroque Cod. 10. de A. & R. P.*
ad Maternum, PP. Triburis, non Tribonii.

III. Kal. Febr.

30. Januarii.

L Apud eos *un. de Curator. Kalend.) in Cod. Just.*
2.) de debitoribus Civitatum ad Locrium (alii
Lucrium) Verinum.

III. Nonas Martii.

5. Martii.

L Si quando 1. *(in Cod. Just. 2.) de dilat.* ad Ursam
Vicarium.

XIV. Kalendas April.

19. Martii.

L Si navicularius 1. C. *Theod. de Naviculariis.*
ad Volusianum (alii Codices addunt Annianum)
Præfectum Urbis. *

* Tres proximè præcedentes leges non exprimunt *locum data,*
vel proposita: quia tamen l. *nemo ambigit* suprâ, & l. *pro officio*, mox
in.

infra, habent, dat. Treviris, à duobus extremis ad medium locum rectè concluditur, præsertim cum Constantinus M. alibi, quàm Treviris, hibernâsse ignoretur.

VII. Kal. April.

26. Martii.

L Pro officio 1. (*in Cod. Just. 20.*) de admin. tus, Eufemianæ, Treviris.*

* Vitiosa inscriptio Juliani Cæs. præter Constantinum A. rectè omittitur in Codice Justinianæo.

* Sequuntur eodem anno quatuor leges, absque loco data: quorum sum pertineant, ambigitur.

Kal. April.

L Si quæ mulieres 1. *Cod. Theod. ad SC. Claud. ad Probum*, five Probianum.*

* MEELBAUM. annumerat eam LL. natu Trevirensibus, *Sylv. acad. pag. 125.* Mihi perinde sit: non est enim huic urbi opus mendicato, aut litigiis: pauper est numerat pecus: nos abundamus; Si quis tamen velit contentiosus esse, dicat, ubi Constantinus M. sexto post legem præcedentem die constitit!

VIII. Kal. Maji.

24. April.

L un. *Cod. Theod. de ingenuis, qui tempore Tyranni (Maxentii) servierunt.**

* Rome quidem est proposita, sed locus proposita, seu publicata legis, non est semper locus data. Pertinuit autem ex materiâ suâ propriè ad urbem solam. MEELBAUMIUS hanc inter Trevirenses non collocavit.

IV. Kal. Maji.

28. Aprilis.

(18)

L. Sola temporis 3. *Cod. Just. de longi tempor. præ-
scriptione, quæ pro libert. dat. ad Dionysium Vi-
cariam Præfecturam agentem.* *

* Inscribuntur huic legi *Constantinus, & Licinius AA.*, Ex quo ar-
guitur, eandem adhuc in pace, ante bellum Cibalense, condi-
tam fuisse.

Idibus Maji.

15. Maji.

L. Placuit 8. *Cod. Just. de judiciis, ad Dionysium* *

* Inscribuntur similiter duo Imperatores, qui supra. Observan-
dum verò est, ad verificandum locum datæ, non desiderari,
ut inscripti Imperatores tunc ambo unà extiterint Treviris,
nam & aliæ leges certò sunt Trevericæ, quibus plures Augusti
sunt inscripti, quin omnes resederint Treviris.

IV. Kal. Novemb.

29. Octobr.

L. A Palatinis 1. *in utroque Cod. de Privilegiis eo-
rum, qui sacr. pal. mil. ad benè meritos Palati-
nos Treviris.* *

* Habent hanc legem BROWERUS, & MEELBAUM. Chro-
nologus Codicis Theodosiani vellet libenter reponere alterius
cujusdam mensis, vel certè loci, nomen. Verùm tamen! cur
metuit ille cum Browero sentire, quòd Constantinus anno
314., *mature jam autumno*, red erit Treviros hibernaturus? Legis
subscriptio clara est, & ubique consonans: proinde aut osten-
dendum ab iis, qui emendant, Constantinianam Chronolo-
giam combinari non posse cum illâ lectione mensis Octo-
bris, aut hâc standum. Fateor nihilominus, his temporibus
variâ, lubricâque esse de legibus Constantini M. chrono-
taxin.

Constantino A. IV. & Licinio IV. Cofs.

LEges hujus anni nodos habent difficiles: non solum autem *Treverica*, sed & *alibi* datae. E. g. legitur Constantinus M. Romae dedisse L. i. *de Jur. fisci* Id. *Septembris* id est: 13. *hujus mensis*: mox subsequitur l. i. *de Centonar.* data ab illo *Naiissi* in Dacia XIV. *Kal. Octobr.* id est, 19. *Septembr.* Quibusalis, aut quo vectore, tam properè, nempe diebus quinque Romam Naiissum pervenire potuit? Solvit GOTHOFREDUS, reponendo ad l. i. *de Jure fisci* PP. loco *Dat.* Atque ita parili ratione se se res conficiet cum L. Si quis fundos 1. *Cod. Just. de fund. patrim.* NB. PP. Treveris XVII. *Kal. Jul.* (15. Jun.) ad Cypitum. Plus molestiae faceffit

L. Navicularios 2. *Cod. Theod. de Naviculariis.* *Dat. Kal. Jun.* Treviris ad Amabilianum Praefectum annonae.*

* Nam III. Idus Maji fuit Constantinus M. etiamnum *Naiissi* in Dacia & III. Non. Jun. *Sirmii* in Pannonia. Quomodo cum his combinatur statio Trevirensis 1. Junii? Aliunde etiam convenit inter historicos, hoc anno Gallias per CRISPUM, Constantini M. filium, gubernatas fuisse. Opinionem BROWERI, & ex eodem MEELBAUMII, jam retuli §. 15. sed non apparet, cur Constantino absente à Galliis, propter Crispi substitutio-

nem, hæc potius lex *Treviris datari* debuisset, quàm cœteræ ibi datae, ubi tunc constitit ipse Constantinus? cùm Amabilianus fuerit Præfectus annonæ *per Africam, & non per Galliam*. Prout constat ex l. 4. C. de appellat.

Videtur lapsus Amanuensis intervenisse quoad diem datæ: qui proinde ab aliis restituitur postdatando, sub III. Kal. Jan. id est, 30. Decembr. Hæc emendatione primâ factâ, secundam addunt, restituendo tertium Constantini & Licinii consulatum, loco quarti, sicque retrahunt hanc legem ad annum 313. ejusque l. 1. de Appellat.

Verùm duriuscula est hæc duplicata correctio, si non torta: Non video obstaculum physicum, aut morale, quominus Constantinus M. 30. Decembr. ann. 315. Treveris inveniri potuerit, cùm ibidem quoque data fuerit III. Id. Jan. an. 316. verecunda lex *Nemo 1. C. Theod. de offic. jud. omn.* Sanè infra octodecim dies potuit Constantinus M. celeri cursu iter quoddam momentaneum (eine stuhrenß) Sirmio confecisse Treviros, ad invisendum CRISPUM, & res Galliarum lustrandas, præsertim, cùm eo tempore bellum fuerit cum vicinis Alemannis, & Francis.

Cœteras leges, vulgò ad hunc annum referri solitas, reduxi supra §. 15, ad suas in tempore genuinas sedes.

§. XVII.

IDEM.

A. C. 316.

Sabino & Rufino Cofs.

III. Id. Jan.

II. Januar.

L. Nemo Judex 1. *Cod Theod. de offic. jud. omn.* (in *Cod. Just. de offic. divers. jud.*) ad Domitium Celsum Vicarium Africæ. *Dat. Treviris.*

* Codex Justiniani posuit *IV. Id. Aug.* quod stare non potest, inquit RITTER. Sed inspectis legibus, ante & retrò huic datæ proximis, non apparet inverisimilitudo; fuit enim Constantinus mense Maio *Vienna*, Id Aug. *Arelate*, quidni tempore medio potuit fuisse Treviris? Non tamen præcisè necessum est, Constantinum hîc mansisse usque ad *IV. Id. Aug.* qui est *dies expeditionis*, aliàs certè noctu diuque proficiscendum ei fuisset, ut quarto post die advenisset *Arelate*.

Numerat præterea ad hunc annum MEELBAUMIUS L. *sequis* i. ad l. *Cornel. de fals. Dat.* III. Kal. Febr. iisdem Cofs. ad Mechilium Hilarianum, correctorem Lucaniæ. Sed cur non similiter accenset legem 3. *de Decurion.* quæ eadem die ad eundem data est?

S. XVIII.

IDEM.

A. C. 325.

Paulino & Juliano Cofs.

Prid. Non. Mart.

6. Martii.

I Nullus i. *in utroque Cod. de his quæ ex publ. collat.**

* GOTHOFRED. Treviris non fuit hoc anno Constantinus M, sed in Macedonia primùm, mox in Bithynia: quare rò data hîc sumatur pro reddita, scilicet PP. Galliarum. quomodo & aliæ nonnullæ data Treviris similiter accipiendæ sunt: veluti l. 3. *Unde vi.* l. 5. *de Veteran.* l. 5. *de proximis.* l. 2 *de Numerar.* Chronologus legum addit: *vel hîc lateat Bithyniæ locus aliquis.* Id ipsum GOTHOFREDUS de l. 5. *Cod. de Veter.* scribit: *vel Treviris alibi, quàm in Galliâ quærenda &c.*

Quòd si vicinas leges considerem, non invenio, sive ante, sive retrò, datas aliorum locorum tam sibi propinquas esse, ut Constantinus medio tempore non potuerit esse Treviris.

L.

L. Siquis § *Cod. Just.* de postul. ad Helladium. ***

* Signatè provoco ad *Cod. Justin.* quia hæc ipsa lex non exstat in *Cod. Theodosiano*, quantumvis ibi reperiatursimilis sub nomine Constantini M, in ordine prima.

** Abest quoque locus. MEELBAUM adscribit nostræ Augustæ genesis, aut certè publicationem, legis.

§. XIX.

IDEM.

A. C. 329.

Januario & Justo Coss.

IV. Kal. Jan.

29. Decembr.

L. Providendum §. (*in Cod. Just. 2.*) *de veteran.*
ad Maximum. *

* Data est *Treviris*. Verbum *data* interpretatur Reverendissimus, & Illustrissimus HONTHEMIUS, in MS. *reddita*, vel *accepta à Maximo PP. Galliarum*. Nî hoc velim, mox GOTHOFREDUS Treviri eripiet legem hanc, quærens *equivocum* loci nomen in *Triballis*. Ast in legibus vicinis non invenio *datam* loci repugnantem, atque nos cogentem, ut *datam* sic interpretemur. Quamquam enim Constantinus non *fixerit* tunc aulam in Gallia, potuit tamen illuc esse *digressus*, prout sæpè fecit contemplatione aliarum urbium. Unde ratiocinium Gothofredi non stringit: *Hoc anno Constantini aula fuit alibi: ergo ille nequidem per excursus fuit in Gallia*. Perperam inscribit hanc legem MEELBAUMIUS insimul CONSTANTINO FIL. CÆS.

§. XX.

IDEM.

A. C. 331.

Basso

Basso & Ablavio Coss.

Kal. Jul.

L. Ne hi 2. *C. Theod. de Numerar.* * data *Treviris*.

* Cui inscripta fuerit hæc lex non claret: conjecturat GOTHOFREDUS, quòd *PP. Galliarum*. Cur? propter subscriptionem *Augustæ Trevirorum*, sed cur id, quod expressum non est, arguit ex urbe: quod verò expressum, impropriat propter id, quod de Præfecto Galliarum conjecturat? cur porrò dicit legem esse duntaxat *redditam Treviris*? Quia Constantinopoli tunc constitit Imperator. At potuit constitisse ibi, & interea aliò profectus esse, more Principibus familiari.

Omisit hanc legem MEELBAUMIUS. Ex Trevericis ultima habetur à Constantino M.

§. XXI.

CONSTANTINUS II. sive JUNIOR.

A. C. 339.

Constantino II. & Constante AA. Coss.

VI. Id. Januar.

8. Januar.

L. Rarum 27. *Cod. Theod. de Decurion.* ad Celsinum Præfectum Prætorio Italiae.*

* Hoc tempore Treviris constitisse Constantinum juniorem, fatetur Gothofredus, & constat ex ejus epistolâ Treviris datâ apud BROWERUM pag. 227. Hinc non erat omittendus *Constantinus*, solis reliquis duobus fratribus *Constantino* & *Constante* inscriptis, qui Treviris non commorabantur.

VI. Kal. Decemb.

26. Novembr.

L. Constitutionibus 28. *Cod. Theod. de decurion.*
data *sine loco* ad Anatolium Vicar. Asiæ.*

* Non video, quomodo hæc lex *Trevirim* possit duci, cum ne-
quidem CONSTANTINI nomen præferat, sed CON-
STANTII & CONSTANTIS: videntur itaque tres hi fra-
tres, quandoque bini, quandoque singuli, leges condidisse,
prout evincit l. 19. *Cod. Theod. de appellat.* quæ eodem cum l. 28.
de decurion. die emanavit, & tamen solius CONSTANTII no-
men præ se fert.

Nota. Illustrat hæc lex id, quod supra §. 2. not. 4. scripsi de *Cam-*
po Martio, quare, cum brevis sit, eam hic pono. *Constitutionibus*
perspicue definitum est, KALENDIS MARTIIS Nominationes fieri,
ut splendidorum honorum, munerumque principia PRIMO TEMPO-
RE (gallicè *Printemps*, id est primo vere) procurentur.

L. In legatis 21. *Just. Cod. de legatis.* ad populum data
sine loco Kal. Febr. iisdem Col.

* Quam fortè MEELBAUMIUS ideò *Treviris* vendicavit,
quia communis erat, *communi trium Imperantium facto* edita, quæ
etiam ratio esse potest, cur nullius determinatæ urbis nomen
adpositum existat.

§. XXII.

CONSTANS & CONSTANTIUS

A. C. 343.

Placido & Romylo Col.

Prid. Kal. Jul.

30. Junii.

L. Universi 36. *Cod. Theod. de decurionib.* (in *Cod.*
Justin. 4. de legation.) ad Titianum, qui hoc
tempore Præfecturam Galliarum gessit, teste S. HIE-
RONIMO in *Chron.* *

* Col-

*Collatis legibus utrinque vicinis, quarum utraque eod. mense data est *Hierapoli*, inducti sunt Chronologi legum Theodosiani Codicis, ut, more sibi leviter facili, sed parum artificioso, statim reponerent *accepta pro data*: sed scire debuerant, CONSTANTIUM tunc *Hierapoli* ob bellum Persicum, CONSTANTEM vero in *Gallia* ob bellum, pacemque cum Francis constituisse. Non oportuerat decipi duorum AA inscriptione.

Tribuit præterea MEELBAUMIUS Urbi nostræ L. Juxta 8. (*in Cod. Justin. 1.*) *de Episcopis*. Quæ data est *sine loco* ad Clericos, VI. Kal. Septembr. lisdem COSS. Verum, cum solius *Constantii* (*in Cod. Justin. malè scribitur Constantinus*, qui anno 343. non vivebat amplius) nomen habeat, vereor, industrio Viro, leges Trevericas nimis curiosè conquirenti, accedere.

§. XXIII.
CONSTANS.

A. C. 345.

Amantio & Albino Coss.

Idib. Maji.

15. Maji.

L. Nulli Palatino 7. *Cod. Theod. de Petitionibus* ad Eustathium Comit. rer. privat., cujus meminisse Philostorg. *lib. 3. histor. Eccles. cap. 13.* *

* Data est Treviris: hinc malè inscribitur CONSTANTIO, sed debuerat CONSTANTI tribui, qui eo tempore Treviris hæsit.

§. XXIV.
VATENTINIANUS Sen.

A. C. 364.

Joviano & Varroniano Cos.

Id. Decembr.

13. Decembr.

L Susceptor II. *Cod. Theod. de erog. milit. annon.*
ad Mamertinum PF. P. Italiae, Africae, & Illyrici.
Treu. *

* Ita scribitur. GOTHOFREDUS, sciens, legi *Treviris*, (prout quoque legit MEELBAUM pag. 129.) ait: *Vitium hic haeret, neque enim h. t. Valentinianus Treveris fuit in Gallia: malim igitur Trid., ut sit Tridentum.* Fateor, vix esse Treverim, at, si quidem ultima litera loci velit immutari, malim ego poni TRIN. *Trino*, vel, si TRID., *Tridini*, quæ urbs *Montis ferrati* vicinior est Mediolano, (ubi Valentinianus adhuc fuit V. *Id. Decembr.*) quàm *Tridentum*.

§. XXV.

IDEM.

A. C. 365.

Valentiniano & Valente AA. Cos.

Prid. Non. Martii.

23. April.

L Tabulariorum 9. *Cod. Theod. de annon. ad*
Mamertinum Præfectum Præt. Trev. *

* Incusat rursus errorem loci GOTHOFREDUS. & revera difficultas est, ob leges duas proximè sequentes, VII. & VI. *Id. Martii* Mediolani datas

IX. Kal. Maji.

23. April.

L. Si-

L Siquis 6. *Cod. Theod. de re militari* Mauris Siten-
fensibus Treverini. *

* GOTHOFREDUS in MS. restituit *Treviris*: an rectè, dubito.
Quia vix est, ut Valentinianus, qui adhuc 18. April. Mediola-
ni confedit, jam 23. hujus mensis fuerit Treveris.

§. XXVI.

IDEM.

A. C. 366.

Gratiano NB. P. & Dagalaipho Cofs.

Prid. Non. April.

4. April.

L Si apud 6. *Cod. Theod. ad SC. Claudian.* Ad Se-
cundum PF. P. Treveris. *

* Urbs nostra plenius literis expressa est in hac lege, cur hæsitat
GOTHOFREDUS? Imò, cur Remos substituit Treveris?
Reverendissimus & Illustrissimus HONTHEMIUS in MS.
annumerat ergò legem istam rectè Trevericis.

§. XXVII.

IDEM.

A. C. 367.

Lupicino & Jovino Cofs.

V. Idus Jun.

9. Jun.

L Severitas 7. *Cod. Theod. ad Leg. Corn. de falso.*
Ad Festum PC. Africae. Treveris, non Remis.

III. Id. Octobr.

13. Octobr.

(281)

L Si liberti 2. *Cod. Just. de bon. libert.* ad Florianum Com. R. P.

XIV. Kal. Decembr.

18. Novembr.

L Omnes 7. *Cod. Theod. de privil. eor. qui in sacr. palat. mil.* ad Prætextatum P. U. Accepta V. Id. Decembr.

III. Non. Decemb.

3. Decemb.

L Hi tantum 29. *Cod. Theod. de curs. publ.* ad Domnum consularem Siciliae. Accepta * post Consulatum Lupicini & Jovini.

* Ità supplet GOTHOFREDUS in Chronologiâ, rationem dans in Notis, quòd certè mirabile fuisset, die 3. Decembris an. 368. scribere: *post consulatum Lupicini & Jovini*; & non potius: *Valentiniano, & Valente II. Coss.* MEELBAUM, & HONTHEIM in MS. referunt ad annum 368.

S. XXVIII.

IDEM.

A. C. 368.

Valentiniano, & Valente II. Coss.

III Kal. Febr.

30. Januar.

L Archiatri 8. *Cod. Theod. de Medicis* (in *Cod. Justin. 9. de Professor.*) ad Prætextatum P. U. *

* Hinc Codex Justiniani malè transducit hanc legem ad annum 370, utpote quo, non *Prætextatus*, sed *Olybrius*, fuit PF. urbi.

XIV.

(29)
XIV. Kal. Martii.

16. Februar.

L. Quam ultimò 18. *Cod Theod. de Episcop. ad Claudium PC. Africae.* *

* A MEELBAUMIO reducitur ad An. 365. sed illo ipso die duas leges dedit Valentinianus *Mediolani*. Nempè l. 15. de *oper. publ.* & l. 2 de *reparat. appell.*

IV. Id. Mart.

12. Mart.

L. Siquis 1. *Cod. Theod. de his, qui cum dispensator. contrax.* (in *Cod. Justin. de his, qui ex publ. ration.*) ad *Probum Pf. P.* *

* Leges anni 363., mense Martio datæ, non admittunt hanc legem in suū consortium. Erravit ergo MEELBAUMIUS post *Cod. Justin.* in anni charactere.

XIV. Kal. April.

19. Mart.

L. Si in factæ. 3. *Cod. Theod. de reparat. appell.* Ad *Olybrium Pf. U.* *

* Nequit hæc lex, tam contemplatione loci, quàm personæ, ad quam, poni sub an. 365.: posset tamen sub anno 370.

XII. Kal. April.

21. Mart.

L. Qui vaga 1. *Cod. Theod. Si vag. & mancip.* ad *Probum Pf. P.*

* Et hæc lex malè refertur ad annum 363. Posset referri ad an. 370. GOTHOFRED.

VIII.

VIII. Kal. April.

25. Mart.

L. Secundum 9. Cod. Theod. de cohortal. ad eundem.

III. Kal. April.

30 Mart.

L. ex Libertinis 9. Cod Theod. de pistorib. ad Olybrium PF. U.

III. Non. April.*

3. April

L. Quidquid un. Cod. Theod. de Mancipib. thermar. ad eundem.

* Fortè III. Kal. April.

III. Id. April.

11 April.

L. Ne quis 9. (in Cod. Justin. 19.) de pœnis. Ad eundem.*

* Hinc anno 365. in Cod. Just. malè insignita. *Data locum non habet: iudice GOTHOFREDO jungenda tamen est legi novæ supra de pistorib., quæ natales urbis Trevericæ agnoscit.*

XI. Kal. Maji.

21. April.

L. Die solis 10. Cod. Theod. de exact. ad Florianum Conf. Venetiæ.*

* Est ipsissima l. 1. Cod. Theod. de executoribus. BROWERUS pag. 249. secutus ordinem vulgarem anticipat hanc religionem

san legem ad an. 365. verum Valentinianus triduo ante nem-
pe XIV. Kal. Maji dabit *Mediolani* l. 1. *de milit. veste.* quomo-
do XI. Kal. Maji potuit reperiri Treviris an. 365.?

VI. Kal. Maji.

26. April.

L. Si quis 5. *Cod. Theod. de Tyronib.* ad Viventium
PF. P. Galliarum. *Triberis.*

*Prid. Non. Maji. **

6. Maji.

L. in Synagogam 2. *Cod. Theod. de metal.* (in *Cod.*
Justin. l. 4. de Jude.) ad Remigium Magistrum
Officiorum.

* *Cod. Justin. prid. Nonas Martias.*

XV. Kal. Jul.

17. Jun.

L. Quicumque 2. *Cod. Theod. si vag. pet. mancip.*
ad Probum PF. P.

Kal. Decembr.

L. Secundum 12. *Cod. Theod. de Pistoribus.* ad Claud.
PC. Afr. *Triv.*

III. Kal. Jan.

30 Decembr.

I. Super 3. (in *Cod. Justin. 2.*) *Cod. Theodos. de Re-*
lat. ad Viventium PF. P. adde: *Galliarum* Inter
has leges multi referunt multas ad annum 365. cum Co-
dice Justin Verum mihi præplacet præsens distributio,

aut

aut certè postpositio earum usque ad annum 370. Quas-
dam alias *sine locis* huc vocare possem, nisi abunda-
rent nominatis.

§. XXIX.

IDEM.

A. C. 369.

Valentiniano NB. P. & Victore Cofs.

V. Kal. Febr.

28. Jan.

L. Nequis 2. *Cod. Theod. de Centonar.* ad Olybri-
um P. U. Triveris

IV. Non. Febr.

2. Febr.

L. Legati 6. *Cod. Theod. de legat.* ad Claudium
Procons. Africae.

X. Kal. Mart.

20. Febr.

L. Operarum 1. *Cod. Theod. Ne oper. à conlator.*
ad Viventium PF. P. supple: *Galliarum.*

Prid. Id. Mart.

14. Mart.

L. Cum res 7. *C. Theod. de fide test.* ad Olybrium
P. U.

IV. Kal. April.

19. Mart.

L. Si

L. Si quando 1. *Cod. Theod. de incorporatione.* Ad Florentium Com. R. P. *

* Lex ista caret loco data: quare nescitur, an à Valentin. Treviris, an verò à Valente alibi, lata fuerit. Atq; hinc HONTHEMIUS eam præterisse videtur. Numeravit tamen MEELBAUM.

Kal. April.

L. Unusquisque 4. *Cod. Theod. de off. Rector. provinc.* Ad Viventium Pf. P. scil. *Galliarum.*

L. Provinciis 5. *Eod. Ad Probum* Pf. P. scil. *Italiae.*

VII Kal. Maji.

25. April.

L. Litigator 1. (*in Cod. Justin. 2.*) *de fruct. & lit. exp.* Ad Olymbrium Pf. U.

III. Non. Maji.

8. Maji.

L. Si qui, *in utroque Cod. 9. de bonis proscript.* ad Pf. P. *VI. Id. Maji.* *10. Maji.*

L. Si quando 4. (*in Cod. Justin. 3.*) *de relat.* Ad Apodemium.

Prid. Id. Maji.

14. Maji.

L. Siquis 12. *Cod. Theod. de navicular.* Ad Deme-
trianum Præf. annon. Afric.

*XVI. Kal. Jun. **

17. Maji.

L. Probabile 10. *Cod. Theod. de divers. offic.* ad Vi-
ventium Pf. P. ** *Complati. ****

* Gothofredus addit: *fortè Julii.* idque pro suâ opinione salvandâ, de quâ mox: attentis enim legibus, huic utrimque vicinis, quæ Trevericæ sunt, durum est dicere, hanc legem 17 Maji in loco quodam superioris Rheni latam fuisse.

** *Viventius* fuit Præfectus Prætorio *Galliarum*: unde lex ista à nemine Criticorum tribuitur *Valenti Imp.*, sed *Valentiniano*.

*** *De Complato conjectura difficilis*, inquit Gothofredus: addit: *neceffe est, hic locus fuerit in Gallia (hoc ipse ajo) Rhenum versus: nego: nam Treviris constitit Valentinianus die 14. Maji, & die 1. Jun. nondum profectus ad muniendum Rhenum superiorem.*

Kemplon propè *Cochemium*? Submittome Criticis futuri
ævi, certiora eruturis.

Kal. Jun.

L. Non ex sola 13 *Cod. Theod. de pistorib.* ad Oly-
brium P. U. *Treueris.*

Prid Non Jun.

4. Jun.

L. Si qua 6. *Cod. Theod. de Metal.* ad Probum Pf. P.
* *Martiatici.* **

* *Italæ, & Illyrici. Gothofred.*

** Sic legitur, & non *Mattiatici*, vel *Mattiaci*, aut *Mantiaci*. Qua-
re non sunt *Aqua Mattiace*, *Wisbaden* propè *Mogonos*, nec
Manhemium, sed probabilius *Marcetum*, sic hodie dictus vicus
illustris ad *Saram*, pro indiviso *Treverico-Lotharingici* do-
minii, germanice *Mertzig*, olim *Marciacum*. *Diplom. Carol. M.*
Tom. I. Hist. diplom. Trev pag. 153. Hoc quippe nomen propin-
quius omnibus est *Martiatico*, Vicus situs est in itinere versùs
Altam ripam, Altrepiam, Altrip, qui est vicus *Rheni* supra *Man-*
hemium. Histor. diplom. cit pag. 209. & Tom. II. pag. 143. 213.
ubi data est l. 4. *de repar. appel. 13. Kal. Jul.*

Prid. Id. Octobr.

14. Octobr.

L. Accusator 2. (in *Cod. Justin 3.*) *de abolitionibus.*
Ad Probum Pf. *Prætorio.*

III. Non. Novembr.

2. Decembr.

L. Quæcunque 1. (in *Cod. Justin 5.*) *de fide & jure*
hastæ ad *Viventium* Pf. P.

IV. Non. Decembr.

2. Decembr.

L. Sicut olim 13. *Cod. Theod. de Navicular.* ad Oly-
brium P. U. *Triveris.* *

* Hanc omisit *Chronologia* in edit. *Weidmann.* Annotavit
HONTHEM. in MS.

X. Kal. Jun. *

23. Decembr.

L. Si quis 10. *Cod. Theod. de Veteranis* ad Probum
Pf. **

* Hanc legem recitat per extensum *Browerus* ad hunc annum.

*adjectivum, quasi diceret gavisorum: postea verò evasit nomen proprium eorum, qui se ultro receperunt sub fidem & ditionem Romanam. Horum terræ vocabantur Latice. Lege sis BRO-
WERUM desuper pag. 251. & Commentarium in l. 12. Eod. ubi præter alia erudita passus ex Panegyrico Eumenii Rhetoris ad Constantinum insertur: Tuo, Maximiane Auguste, nutu Nerviorum, & TREVIORUM arva jacentia, LÆTUS postliminio restitutus, & receptus in leges Francus, excoluit.*

§. XXX.

IDEM.

A. C. 370.

Valentiniano & Valente III. COSS.

X. Kal. Mart.

20. Febr.

L. Antistitem 1. *Cod. Theod. ne sanctum Baptis-
ma iter.* ad Julianum Proc. Afric. *

* Eadem constitutio habetur in *Cod. Justin.* sed sub alio die, loco, & persona.

IV. Id. Mart.

12. Martii.

L. Quicunque 1. *Cod. Theod. de studiis liberalibus
Urb. Rom.* ad Olybrium P. U. Triveris.

Kal. Mart.

L. Providendum 7. *Cod. Theod. de metallis* ad pro-
bum PF. P. Treveris.

L. Si quis 6. *Cod. Theod. de annon. civic.* ad Maxi-
minum PF. Prætor, Triveris. *

* Hæ duæ leges eodem die datæ, altera Treveris subscriptam ha-
bet.

bet, altera *Triveris*: ex quo concludo, promiscuam fuisse nominis hujus proprii scripturam: neque super duobus diversis locis propterea quenquam debere sollicitum fieri: id ipsum est, dum scribitur *Triberis*: nam populi nostri, sicut CÆSARI dicebantur *Treviri*, CORNELIO TACITO *Treveri*; ita PTOLOMÆO Τριβερὸν, Τρηβερὸν, & S. ATHANASIO Τριβερὸν. MEELBAUM pag. 6. ex Browero.

III. Kal. April.

30. Martii.

L. Nulla vidua 6. *Cod. Theod. de Censu ad Viventium* Pf. P. *Triveris*.

IX Kal. Maji.

L. Si quis 6. *Cod. Theod. de re militari* ad Mauros Sififenses. *

* MS. *Treveri*: malè *Trevirini* in vulgatis. GOTHOFRED.

L. Privilegio 64. (*in Cod. Justin 21.*) *de Decurionib.* ad eod. *Treveri*. *

* Hæ duæ leges possunt etiam ad annum 373. referri. HONTHEM. in MS.

VI. Kal. Maji.

26. April.

L. Hi tantum 8. *Cod. Theod. de lustrali collat.* ad Claud. Proc. *Africae Treveri*.

L. Si quis 5 *Cod. Theod. de Tyronib.* ad Viventium P. P. Gall. *Triberis*.

III. Non. Maji.

5. Maji.

L. Qui

L. Qui præterito 71. *Cod. Theod. de decurionib.*
ad Amphilochoium Consular. Campaniæ, sive ad
Sophronium Consul. Piceni.

L. Si quis negotiator 72. *eod.* ad Olybrium Consul.
Tusciæ.

Kal. Jun.

L. Si qui 2. *Cod. Theod. de Tabulariis* ad Artemi-
um Vicar. Hispaniarum. *Triv.*

XVIII. Kal. Septembr.

15. Aug.

L. Nec mulionibus 31. *Cod. Theod. de cursu publi-*
co ad Catafronium Vicar. Italiae.

L. Operas 2. *Cod. Theod. ne opera.* ad eundem. *

* *Locus datae* deest, sed GOTHOFREDUS supplendum duxit
Treviris.

Prid. Kal. Decembr.

30. Novembr.

L. Qui nullo 73. *Cod. Theod. de decurionib.* ad Sym-
machum PC. Afric. *

* HONTHEM. in MS. postponit hanc legem ad an. 373. Vide
in contrarium Gothofredum in not. hujus legis.

§. XXXI.

IDEM.

A. C. 371.

Gratiano A. II. & Probo Cofs.

III. Id. Febr.

11. Febr.

L. Scæ-

L Scænici 1. *Cod. Theod. de Scenic. ad Viventium*
*Pf. P. Triv. **

* Præscribit normam, sub quâ scænici, scenicæque, in extremâ vitâ poenitere volentes, ad Sacramenta fidelium admitti debeant. Non video, cur legem hanc inculpet post BARON. ad an. 371. num. 128. Exim. P. DAUDE S. J. in *sua hist. univ. lib. 4. pag. 107.* legem, inquam, sacros canones imitantem, qui scænicos, tanquam peccatores publicos, ægrè, in extremis, ad Ecclesiam, vel Sacramenta recipiebant: Hos, si fortè periculum vitæ postea evaderent, vetuit VALENTINIANUS, præsidio ullius conventionis à præfecto ludorum scænicorum retrahi ad vitæ prioris turpitudinem. Quid in hoc mali? Noluisset idcirco Imperatorem rerum divinarum dispensationem arrogare sibi, satis declaravit, dum omnia Episcoporum judicio reliquit: *Si tamen Antistites probant.* Unde credibile est, legem hanc fuisse latam ad instantiam Episcoporum, ne personæ scenicæ conversæ imperitione privatâ ex conventionem cogarentur ad vomitum reverti: Historiographi est recensere leges, non verò de illarum honestate judicare.

XVI. Kal. Jun.

17. Maji.

L Indulgentia. 5. *Cod. Theod. de indulg. crim. **
ad Senatum.

* In *Cod. Justin.* est lex ult. *de general. abolit.* Putat GOTHOFREDUS, hanc legem, & quæ mox hic subsequitur, pertinere ad eandem diem, cò quòd sint ejusdem orationis Imperialis fragmenta, invicem coassanda.

IV. Kal. Jun.

29. Maji.

L Haruspicinam 9. *Cod. Theod. de malef. & mathem. ad eundem. ** * Re-

* Recensetur pariter inter leges VALENTINIANI illaudatas:
 Tempori legislator tunc inservit, eximendo haruspicinam,
 quæ sine nocimento generis humani exercetur, è numero
 criminum, ad exemplum CONSTANTINI l. 4. *Cod. Just. eod.*
 idque in vim generalis suæ declarationis, quam fecit (utique
 nolens volens) in exordio Imperii sui VALENTINIANUS
se unicuique, quod animo imbibisset, colendi liberam facultatem tribue-
re. Quæ religionum improbabiliū libertas quatenus, & in
 quibus circumstantiis, indulgeri queat à Principe, docuerunt
 Viri benè Catholici, Theologi, Canonistæ, & Politici: Quis-
 quis verò VALENTINIANI carpit indulgentiam huic an-
 te omnia docendum venit, quòd publicarum rerum situs
 tunc eam non postulaverit.

IV. Kal. Jul.

28. Junii.

L. Siquis uxorem 5. *Cod. Theod. de Murilegulis*, ad
 Filematium Com. Sacr. Largit.

L. Qui ad Sacerdotium 75. *Cod. Theod. de decurion.*
 ad Viventium Pf. Prætorio* Treveris.

* Nempè Galliarum. Unde colligitur, idololatriam tunc non-
 dum fuisse penitus extirpatam in Galliis. Reprehenditur rur-
 sùs in eo VALENTINIANUS, quòd *Sacerdoti Provincia*, non
 secùs, quàm *Principati*, dederit immunitatem, & Comitivæ ho-
 norem. Verùm, cum adhuc eo loco res esset, ut paganismus
 ob multitudinem excindi non potuerit, consequens ac na-
 turale fuit, Sacrorum gentilium Antistites, à plebejis distin-
 gui, & æque parum illaudabile, ac quòd hodie post pacem
 W. Episcopis A. C. addictis habeatur honos voti, ac sessionis
 in scamno transverso Comitiorum.

Sequuntur Leges Contionacenses.

III. Kal. Jul.

29. Jun.

L. Ad

L. Ad Commentariensem 5. (in Cod. Justin. 4.) *de custod. reor.* ad Probum Pf P. *Contionaci.* *

* Sic puto legendum cum Cod. MS. Wirceburgensi: non *Contionaci*, prout in *Cod. Justin.* longè minùs *Cortionaci*: quod verbum deinde ulterius mutilare, & transducere audent ad oppidum *Crucenacum* ad Navam. Qui *Contionacum* retinent, conjecturant vicum *Genzingen* ad Navam. Sed nullis historia, veterumve ædificiorum, monumentis adjuvantur. Si nominis affinitas rem decidet iola; mallem ego intelligere pagum *Conzenheim* propius Moguntiam, versùs *Ingellheimum*. GOTHOFREDUS ad h. l. scribit: *Contionacum fuisse oportet inter Treverim, & Moguntiacum, vel circum circa.* Supponit autem, VALENTINIANUM jamjam fuisse in viciniâ Moguntia mensibus Julio, & Augusto, intra quos nascebantur hæ quatuor leges. Occasio, illuc digrediendi, Treviris erat bellum adversus MACRIANUM, Buccinobantum Regem, quæ Alemannorum Civitas contra Moguntiam habuit domicilia. De quo AMMIANUS MARCELLINUS lib. 29. cap. 4. Verùm nihil est, quod postulet dicere, Valentinianum jam castra metatum fuisse propè Moguntiam ante diem 16. Augusti. Certè nec series legum Chronologica evincit, quòd Imperator ante diem 25. Augusti substiterit Moguntia, nec Ammianus, qui si attentè legatur, potius contrarium insinuat; nam Valentinianus voluit Macrianum subito adoriri, eumq; ex improvviso capere, quod cum ei malè succederet, *mæstus rediit Treviros.* Reverendiss. & Illustriss. D. HONTHEMIUS mentem hæc de re suam aperire in MSS. dignatus est mihi sequentibus: "Cum data præcedentium duarum legum Trevirensium uno solùm d. e. differat à datâ hujus, oportet, ut sat propinquum Treveris fuerit *Conciacum*, seu *Contionacum*. Quare J. MEELBAUM. de antiq. urb. & acad. Trevir. Cap. XXIII pag. 138 seqq. non ineptè conjicit, illud fuisse hodiernum vicum CONZ. ad Saravi & Molellæ Confluentes, unâ leucâ cum dimidiâ supra Trevirim, ubi prænobile fuisse ædificium, & Imperiale viridarium, in quo Principes æstivis temporibus deliciabantur, colligit ex parietum, fornicum, porticuûnque ruderibus, de quibus fusiùs agit BROWERUS in *Proparasc. Annal. Trevir.* Cap. 14.

(41)
IV. Idus Jul.

12. Julii.

L. Hæredes. 17. *Cod. Theodos. de Ann. & tribut.*
(*Cod. Justin. 4. de omni agro deserto*) ad Crescen-
tem Vicar. Africae. *Contionaci.*

IV. Kal. Aug.

29. Julii.

L. Exigendæ 3. *Cod. Theod. de denunciat.* ad Am-
pelium Pf. U. *Contionaci.*

XVIII. alii XVI. Kal. Sept.

15. vel 17. Aug.

L. Placuit 1. *Cod. Theod. de natural. fil.* Ad eun-
dem *Contionaci.*

Hæc quadriga legum exprimit *Contionacum*, cui MEELBAUMI-
US adjungit trigam legum, sine loco datarum, videlicet

III. Idus Jul.

13. Julii.

L. Colonos un. *Cod. Justinian. de Colon. Illyrician.*
ad Probum PP. Illyrici. *

* Distat hæc lex uno duntaxat die à l. 4. *Cod. de omni agro deserto*,
quæ indubiè data est *Contionaci*. Lapsus verò est MEELBAU-
MIUS, dum pag. 140. asseruit, hanc legem, & l. 5. de *Custodiâ*
reorum, eodem planè die datas esse.

XVII. Kal. Aug.

16. Jul.

L. Viduæ 1. (*in Cod. Justin 18.*) *de nupt.* Ad Sena-
tum. *

* Distat solum quatuor dierum intervallo à l. *hæredes*, quæ pro-
diit *Contionaci*.
F VII.

(42)
VII. Id. Aug.

7. Aug.

L. *Cum hæredes 7. Cod. Justin. Qui testam. fac. poss. ad Maximum **

* Videtur MEELBAUMIUS eodem propinquitatis dierum argumento usus fuisse, & quia mense Augusto ferè omni Con-
tionaci moratus esse videtur Valentinianus.

III. Idus Decembr.

11. Decemb.

L. *Evectionum 32. Cod. Theod. de Cursu publico ad Ampelium. Triver. **

* Cod. Justin. l. 6. eod. habet *Treveris*. Ipsa tamen lex, prout jacet in hoc codice, valdè immutata est, & solo exordio consonat textui Theodosiano.

Sociat huic partui legali Trevirensi MEELBAUMIUS duos alios, sine loco datos, nempe

VIII. Id. Decembr.

*6. Decembr. **

L. *Quia 10. Cod. Theod. de Malefic. ad Ampeli-
um **

* Ad unum eundémque diem reponi vult hanc, & præceden-
tem, leges GOTHOFREDUS, ac proindè datam immutari in alterutrâ: ipsemétque credit, locum datarum esse *Treviros*.

X. Kal. Jan.

23. Decembr.

L. *Si quando 11. (in Cod. Justin. 1.) de divers. offic. Severo Magistro milit. **

* Bono jure Treviris adscribit hanc constitutionem Meelbau-
mius,

mius, cò quòd Valentinianus ex procinctu Alemannico Tre-
veros redierit, teste Ammian. Marcellin. lib. 29. cap. 4. & an-
no insequente fermè Treviris extiterit, aut Nassonaci.

§. XXXII.

IDEM.

A. C. 372.

Modesto, & Arintheo Coss.

VIII. Kal. Mart.

23. Febr.

L. Sicui pistoris filia nupserit 14. *Cod. Theod. de pi-
storibus.* Ad Ursicinum Pf. An. Triver.

VII. Kal. Mart.

21. Febr.

L. Nemo 27. *Cod. Theod. de Decurion.* ad Probum
V. U. PP. Trevir

VI. Non. Mart.

2. Martii.

L. Ubicunque 2. *Cod. Theod. de heretic.* ad Ampe-
lium. *

*Est de Manichæis damnandis. Contenta refert BROWERUS
pag. 253.

VII. Id. April.

7. April.

L. Fundi omnes 6. *Cod. Theod. de prædiis Navi-
cular.* ad Provinciales Afros. Triv.

VIII. Kal. Maji.

24 April.

L. Hi, qui 11. *Cod. Theod. de re milit.* ad Severum
Magistrum milit. *Triveris.*

VII. Kal. Maji

23. April.

L. Magistratus 1. *Cod. Theod. de Spectacul.* ad Prob.
Pf. P. *Triv.* *

* His urbe certâ signatis legibus annumerat MEELBAUM. pag.
133. reliquas, sine loco editas: veluti l. 6. de *Annon. Civic* dat.
VIII. Kal. Maji. l. 2. de *stud. liber. Urb. Rom.* & l. 20. de *pratorib.*
datas VIII. Idus Maji. l. 12. de *Cohortal.* XVI. Kal. Jun. l. 5. *Cod.*
Justin. de offic. Rector provinc. V. Kal. Jun.

III. Kal. Jun.

30. Maji.

L. Nullum 12 *Cod Theod. de divers. offic.* ad Juli-
an. Procons Afric. *Nasonaci.* *

* *Nasoracum* Gothofredus exponit *Nasaniam*, vulgò *Nassogne*. Ha-
drano VALESIO in *Notit. Galliarum*, verbo *Nasonacum*, vide-
ture esse *Schœneck*, municipium cum castello, juris Trevirensis
in Eifliâ, non longè à Prumiâ, ad Nemefam fluvium. HONT-
HEMIUS in MS. Sed ego illis accedo, de quibus ipse Vale-
sius ait: "Erunt forsan, qui malint *Nasonacum*, *Nassogne*, expo-
nere, quem locum latinè *Nassoniâ* appellant: Est autem
,,*Nassonia*. vel *Nassonium* vicus illustris in Arduennâ, ac in diœ-
,,cesi Leodiensi sub ditione Abbatis Andairu~~um~~, five mona-
,,sterii S. Huberti, à quo duo millia passuum abest, cujus vici
,,appellatio, cùm latina, tum vulgaris, ad *Nasonacum* haud
,,dubiè proximè accedit.

VI. Kal. Jul.

26. Junii.

L. Curialibus 2. *Cod. Theod. de locatione fundor. jur.*
emphyt. Ad Probum Pf. P. *Triveris.*

Kal. Decembr.

L Forma 22. *Cod. Theod. de Episcop.* Ad Paulinum Præsidem Epyri novæ.

§. XXXIII.

IDEM.

A. C. 373.

Valentiniano, & Valente IV. Coss

A Dhunc annum occurrunt nonnullæ leges, Treviris datæ, quas suprâ jam recensui ad annum 370., patiendi nihilominus, ut retrahantur ad annum 373. *

* Ultra has sese offerunt duæ *absque loco*: videlicet l. 22. de Prætor. V. Id. Jun. data, & l. 23. eod. Id. Jun. lecta. Has Treviri attribuit MEELBAUM pag. 133. An rectè, incertum: decisio pendet ex eo, utrum Valentinianus initio mensis Junii fuerit Treviris, an Mediolani, quâ in urbe IV. Kal. Jul. condidit l. 67. de decurion.

Verosimilius refertur Treviros l. 11. *Cod. Theod. de Veteranis*, dat. XVI. Febr. Ad Gallias pertinere videtur, ubi Jovinus egit militum Magistrum. GOTHOFREDUS collocare legem hanc malit ad an. 368 vel 370.

§. XXXIV.

IDEM.

A. C. 374.

Gratiano A. III. & Equitio Coss.

XII. Kal. Jun.

21. Maji.

L In interdicto 22. *Cod. Theod. Quorum appel. non recip.* ad Claudium Pf. U. Treveris.

XII. Kal. Jul. alii rursus Jun.

20. Jun.

L.

L Picturæ 4. *Cod. Theod. de excusat. artific.* ad
Chilonem Vicar. Afric. *

* Non pratercunda videbatur hæc lex BROWERO pag. 235. in
quâ Valentinianus Imp. Pictoribus ingenuis novem insignia
concedit privilegia. Ex quâ liberalitate Principis apparet,
quòd summopere amaverit artem pictoriam, tanquam ejus-
dem peritus, nam teste Ammiano Marcellino *lib. 30. cap. 9.*
non tantum scripsit decorè, sed & venvillè pinxit, & finxit.

III. Nonas Decembr.

3 Decembr.

L Statutis *Cod. Theod. de sentent. ex peric. recit.*
ad Probum Pf. P. *

* Est lex 3. *Cod. Justin. eod.*, ubi tamen contra fidem Codicis Theo-
dosiani loco *Trever.* legitur *Tribus.* Sed in his regionibus tale
nomen non est cognitum, nec *Tribur* erat sub ditione Roma-
nâ. Treviris autem hybernâsse Valentinianum, post foedus
cum Macriano Alemannorum Rege confectum, testatur
Marcellin. *lib. cit. cap. 3 in fin.*

MEELBAUM. pag. 134. Confert Treverim adhuc alias quas-
dam leges atopicas. E. g. l. 2. *Cod. Just. de infant. expos. IV. Non.*
Mart. & l. ult. Cod. Theod. de rapt. Virg. XVIII. Kal. Dec. Ar-
gumentum videtur ducere à vicinia dierum cum aliis legibus
Trevirensibus, quæ tamen plus favet legi postremæ.

S. XXXV.

IDEM.

A. C. 375.

Post Consulatum Gratiani A. III. & Equitii, V. C.

V. Id. April.

9. April.

L Frumenti 16. (*in Cod. Justin. 6.*) *de Susceptori-*
bus, ad Probum PP. Treveris. Equi-

Equidem MEELBAUMIUS pag. 134. aliam Treviris legem conatur vindicare, nempe *l. in his 7. (in Cod. Just. 2.) de prad. navicul.* ad Cholon. Proconsul. Afric. Sed vix est; nam *III. Non Aug.* quo die data fuit lex, Valentinianus fuit *Carnuti* in Illyrico.

Obiit hoc anno Valentinianus senior.

§. XXXVI.

GRATIANUS

DUm Pater Valentinianus peregrè oppetiit mortem Treviris residebat Gratianus filius, ibique tulit sequentes leges.

A. C. 376.

Valente V. & Valentiniano AA, Cos.

VI. Id. Mart.

10. Martii.

L Non invidemus 3. *Cod. Theod. de Scenicis* (in *Cod. de Justin. 1. de Spectacul.*) ad Hesperium Proc. Africa. * *Triv.*

* Aurea hæc est lex contra misanthropos, & atrabilarios, qui spectacula, & alias voluptates populi publicas, oderunt: *Non invidemus, sed potius cohortamur, amplectenda felicitis populi studia.*

Id Mart.

15. Mart.

L Cessent 1. *Cod. Theod. Ne præter crimen majestatis* ad Maximum Pf, P.

L Cum accusatores 2. *Eod. ad Eundem*. * PP,

* Tacetur quidem locus *Data*, & *Proposita*, sed probabiliter is fuit Treviris: quare & MEELBAUM nostras dicit ambas.

X. Kal. Maj.

22. April.

L. Olim 4 Cod. Theod. de heret. ad Hesperium Pf.
P. Treveris.*

* Hanc legem rejicit HONTHEM. in MS. ad an. 378. eò quòd
GOTHOFREDUS existimet, legendum: *Valente VI. & Valen-*
tiniano II. AA. Coss.

XVI. Kal. Jun.

17. Maji.

L. Qui mos est 23. Cod. Theod. de Episcop. Arte-
mio, Euridico, Appio, Gerasimo, & cœteris Epif-
copis. *Triv.* Est notabilis propter forum Clericorum.

X. Kal. Jun.

23. Maji.

L. Per omnem II. Cod. Theod. de Med. & Profess.
Ad Antonium Pf. P. Galliarum *

* Nemo dubitat, quin *Treviris* data fuerit lex hæc, Augustæ huic
tam gloriosa: quam & huc transcribi omnino decuit: *Per*
omnem Diœcesim, commissam Magnificentia tua, frequentissimis in ci-
vitatibus, quæ pollent, & eminent claritudine Præceptorum, optimi qui-
que erudienda præsideant juventuti, RHETORES loquimur, &
GRAMMATICOS Atticæ, Romanæque doctrinæ: quorum, ORATO-
RIBUS viginti quatuor annonarum è fisco emolumento donentur, GRAM-
MATICIS, latino vel græco, duodecim annonarum, deductior paulò
numerus, ex more præstetur: Ut singulis urbibus, quæ METROPO-
LEIS nuncupantur, nobilium Professorum electio celebretur, nec verò
judicemus, liberum ut sit cuique civitati suos Doctores & Magistros
placito sibi juvare compendio. TRIVERORUM VERO CLARISSI-
MÆ CIVITATI UBERIUS ALIQUID PUTAVIMUS DEFE-
RENDUM; RHETORI, ut triginta, item viginti GRAMMATICO

latino, Græco etiam, si quis dignus reperiri potuerit, duodecim præbeantur annona. Commentarius elegans hujus memorandæ legis videri potest in novissimâ editione Cod. Theodos. Tom. V. pag. 46. Quædam satis bella habet in eam BROWERUS pag. 255. Non putem verò, quod serium fuerit illi, approbare opinionem quorundam, ex l. 6. Cod. Just. de profess. malè intellectâ, asserentium, Grammaticos & Oratores ut plurimum fuisse delectos ex Medicis, nam sequeretur absurda illatio etiam ad legum Doctores, si rō ex Archiatri haberet hunc sensum. Infelices sanè fuerint Archiatri illi in curando, necesse est, qui abdicatâ, feraci nummorum, praxi medicâ, pro duodecim annonis docuissent Grammaticam, ab equo descendentes in asinum.

XV. Kal. Octobr.

17. Septemb.

L. Decuriones 2. (in Cod. Just. 16.) *de Decurion.* ad Antonium Pf. Galliarum.

V. Kal. Decembr.

27. Novembr.

L. Omnibus 10. *Cod. Justin. de testib.* ad Gracchum Pf. U. *

* Sine loco est, Treviros assignat MEELBAUM pag. 135.

§. XXXVII.

IDEM.

A. C. 377.

Gratiano A. IV. & Merobaude V. C. Coss.

Prid. Non. Jan.

4. Januar.

L. Severam 3. *Cod. Theod. de question.* (in Cod. Justin. G

❧ (50) ❧

stin. 10. *de dignit.*) ad Gracchum Pf. U. (utì emendata
lectio habet) *Trev.*

XIV. Kal. Mart.

16. Febr.

L. Nequis 15. *Cod. Theod. de pistorib.* Ad Gregor.
V. C. Pf. An. *Triv.*

III. Kal. Mart.

27. Febr.

L. Quia 34. *Cod. Theod. de Curs. publ.* ad Hesper-
rium Pf. P. *Triv.*

III. Non. Mart.

5. Mart.

L. Presbyteros 24. (in *Cod. Justin. 6.*) *de Episcop.*
Ad Catafronium. *

* Characterem loci supplet propinquititas dierum cum lege præ-
cedente.

XV. Kal. Octobr.

17. Septembr.

L. Vinum 3. *Cod. Theod. Tributa in ipsis speciebus.*
infer. ad Probianum Pf. U. *Treuer.*

§. XXXVIII.

IDEM.

A. C. 378.

Valente VI. & Valentiniano II. AA. Cos.

Prid. Idus Jan.

12. Jan.

L. A

(51)

L. A plerisque un. *Cod. Theod. Victum civiliter* (in
Cod. Justin. Quando civil. act. crim. prajud.)
ad Antonium * PP. *Trever.*

*GOTHOFRED. notat, ANTONIUM tunc temporis fuisse
Præfectum Prætorio *Italiae*: Eum tamen in Topographiâ ad-
huc nominat Præfectum Galliarum. Ægidius LACARRY
S. J. in *Histor. Galliar. sub Præfect. Prætor.* censet, Antonium per-
stitisse in Præfecturâ Galliarum ante XII. Kal. Maji, quo tem-
pore fuit AUSONIUS Præfectus Prætorio Galliarum, &
posthæc in Præfecturâ Italiae successisse HESPERIO, Ausonii
filio. BOUQUETUS.

L. Jubemus 7. *Cod. Theod. de fide test.* ad eundem.
Trev. *

*In *Cod. Justin.* est l. 24. *de probat.* quam MEELBAUM pag. 135.
benè restituit loco suo, ponendo *Treveris* pro perperam scri-
pto: *Tiberiade*. Fallitur autem, adscribens eam anno 376: de-
buisse sibi cavere à subscriptione *Consulatum*, quam erroneè
præ se fert *Cod. Just.*, quemadmodum sibi cavit à fide subscri-
pti loci. Quod incuriæ argumentum est, in eadem pag. 131.
collocat eandem hanc legem sub diversis annis, nempe 378.
& infra 376.

III. Kal. Febr.

30. Jan.

L. Exceptis 23. *Cod. Theod. Quor. appell. non recip.*
ad Thalass. Procons. Afric. Data *Treviris*, Ac-
cepta XI. Kal. Maji.

L. Siquis 24. *Eod.* ad Eundem.

L. Ab executione 25. (in *Cod. Just.* 5.) *Eod.* ad Eun-
dem. *Trev.*

(54)

L. Cùm 37. *Cod. Theod. de Appell.* ad Eundem.
Trev.

* Corrigit Gothofredus datam sub *III. Kal. Sept.* tanquam nimis
seram, attento, quòd leges tres, proximè hic relatæ, sint evi-
denter cum hac iungendæ.

XII. Kal. Maji.

20. April.

L. A nullo 35. *Cod. Theod. de Curs. publ.* ad Auso-
nium Pf. P. * *Triver.*

* AUSONIUS, Burdigalensis, Gratiani præceptor, non tantum
Galliarum habuit Præfecturam, sed etiam italiæ : nam ipse-
met in *Epicedio* sic inducit loquentem de se filio patrem:

*Maximus ad summum culmen pervenit honorum,
Præfectus Gallis, & Libya, & Latio.*

§. XXXIX.

Valentinianus II. *

A. C. eod. Coss. iisdem.

Prid. Kal Decembr.

30. Novemb.

L. Campaniæ 12. *Cod. Theod. de pæn.* ad Antonium
Pf. P. *Treveris.*

* GRATIANUS hoc tempore fuit adhuc in Pannoniâ bello
contra Gothos distentus: ideò AUSONIUS, Consul anni se-
quentis, in oratione, quam pro gratiarum actione *Treveris* ha-
buit Gratiano præsentem, ait : interesse PRIMORDIIS dignita-
tis PER LOCORUM INTERVALLA non poterat. Erant autem
hæc *Kal. Jan. l. 13. Cod. Theod. de infirm. his, quæ sub tyr.* Confer
BRISSEON. *ad l. 5. C. Th. de spectac. pag. 281.* Atq; ideò rectè no-
tavit GOTHOFREDUS: fortè alius mensis adscribendus: rectè,

in-

inquam, in supposito suo, quod est, Gratianum legis hujus fuisse conditorem: Ego verò putem, cum lex ista etiam *Valentiniani* nomen præ se ferat, & huic *Italia*, ad cuius Præfectum Prætorio hæc constitutio dirigitur, in divisione occidentis fraternâ (quæ hoc saltem anno, Orientis Imperatore factò Theodosio, plenum effectum, id est, administrationem quoque, sortita videtur) obrigerit, conjicio, Valentinianum, hætenus Treviris sub curâ Gratiani educatum, ibidem auspicia Imperii Italici sumpsisse, legemque istam condidisse, si non primam, certè inter primas regiminis sui.

§. XL.

Valentinianus idem.

A. C. 372.

Ausonio, & Olybrio Coss.

Legum hujus anni dies & loca multas curas facessunt. Quas alleviabit reflexio, quòd *tres* fuerint respectu diversorum locorum *Imperantes*. Itaque leges, in *Orientem* directas habeat THEODOSIUS, in *Italiam, Illyricum, & Africam* VALENTINIANUS, in *Galliam, Hispaniamve*, GRATIANUS: insuper habito, utrum ejus loci, in quo scripta lex est, Imperatores fuerint, nec ne.

Non. April.

5 April.

L Quisquis 26. (in Cod. Just. 6.) *Quor. appel. non recip. ad Hypatium Pf. U., scilicet Romæ. Trev.**

* GOTHOFREDUS in prædicto suo supposito pergens, cum videat, hoc mense Gratianum longè abfuisse Treviris, corrigi

git *Aprilem*, substituto *Augusto*. Sed correctio non est necessaria, si lex tribuatur *Valentiniano*.

Succedentibus mensibus VALENTINIANUS videtur sese contulisse in terras sui imperii; ibidemque *Aquileja, Mediolani, Romæ, Sirmii &c.* varias leges ad *Hesperium* Pf. Prætorio Italiae, & *Potitum* Vicarium Urbis Romæ, tulisse, quas perperam GOTHOFREDUS, & alii passim, attribuunt GRATIANO. Argumenta istorum vide in novâ Edit. Cod. Theodos. *Tom. 6. part. 1. pag. 129. column. 1.* quæ proponenti solvam.

Prid. Non. Aug.

5. Aug.

LNemo i. *Cod. Theod. de Princip. agent. in reb.*
ad Potitum Vicar. Urb. *Triverini*. * Accepta VII.
Id. Septemb. *Romæ*.

* *Triverinum* non audeo interpretari *Trevirim*; quanquam, teste Gothofredo, legatur in MS. *Triverim*, vel *Triberim*, & non *Tre-
verini*. Enormiter peccâisset amanuensis, si *accusativum* scrip-
sisset loco *ablativi* casûs: potius ergo credam, quod litera *m* fi-
nalis resolvi debuerit in *ni*, legendo *Triverini*. Eundem locum
habet l. 9. *Cod. Theod. de priv. eor. qui sacr. pal.* Treviris autem
legi non potest, ex quo lex præsentem immediate præcedens,
nempe l. 5. *de heret.* data est III. *Non. Aug.*, sive 3. *Aug.*, nam in-
tra duos dies Treviros Mediolano perveniri nequit. Fuerit er-
go locus quispiam, necesse est, *hand procul Mediolano*. Suspicio
Trinum, de quo supra §. 34. Quidquid verò sit de loco; Si Tri-
verinum hic non est Treviris, ultro mihi manus porrigit
GOTHOFREDUS in *Comment. d. l. 9.* concedens, quod hoc
supposito sit potius adscribenda *Valentiniano juniori*, quam Gra-
tiano.

XVIII. Kal. Octobr.

14. Septembr.

L Archiattrorum 12. *Cod. Theod. de Med. & Pro-*
*fessor. Ad Vindicianum. * Triv. ***

* Comes Archiattrorum fuit, notus ab Epistolâ, ad Valentinia-
num jun. datâ, præmissâ operi *Marcelli Empyrici*.

** Ex Gratiarum actione *Ausonii* vult Gothofredus asserere hanc
legem Gratiano; sed non elucet ex illâ, quod Gratianus jam-
jam extiterit Treviris 14. Septembr. an. 379. imò verò con-
trarium. Quare putem, per *Tò Triv.* non *Triverim*, sed *Triveri-*
num rursus denotari, maximè, quod hoc rescriptum immuni-
tatis videatur impetrâsse Vindicianus, Valentiniano jun.
charus, qui Treviris non constitit. sed in Italiâ.

§. XLI.

GRATIANUS.

A. C. 379. Iisd. Coss.

III. Non. Decembr.

3. Decembr.

L Si possessor 7. *Cod. Theod. de repar. appel. ad*
*Siburium Pf. P. * Triv. ***

* *Siaurinus* fuit Gothofredo Præfectus Prætorio Galliarum. Consen-
tit *Lacarrius*: *Bouquetus* econtrâ censet, id conciliari non pos-
se cum verbis *Ausonii*, qui in *gratiarum actione* dicit, se cum filio
suo *Hesperio* conjunctim Præfecturam tenere: *ad Præfecturæ*
Collegium filius cum Patre conjunctus: At non exprimitur ibi præ-
fectura Galliarum, quam non legitur *Ausonius* pater cum filio
tenuisse in solidum. Existimant autem alii, *Ausonio* patri, &
filio *Hesperio*, solam Præfecturam *Lybie, & Latii* fuisse com-
munem.

** Treviris hoc mense advenisse Gratianum, convincit *Gratiar.*
act.

a. Aufonii: quia occurrit ad solemnitatem condendi, id est, depo-
nendi, honoris: nempe cum Aufonius eius praeceptor depofi-
tum ibat consulatum, quem retrò gesserat: id quod singulis
annis fiebat prid. Kal. Jan., hoc & seqq. diebus valde solemn-
ibus, uti Aufon. inquit his verbis: Celebrant solemnes istos dies
omnes ubique urbes, quae sub legibus agunt. Inspice Calendarium
Tom. I. Cod. Theod. pag. CCVIII. De hac solemnitate respectivè
decessus, & renunciationis Consulum lege BRISSON. de for-
mul. pag. m. 124. & 692. Venit autem tunc ab usque Thracià
(consequenter non tantum Sirmio, ut vulgò scribitur) per to-
tum, quam longum est, latus Illyrici, Venetiam, Liguriamque, & Galli-
am veterem, insuperabilia Rhetia, Rheni aquosa, Sequanorum invia,
porrecta Germania. Venit celeriore transcurso, quam est properatio
sermonis: nullà requie otii, ne somni quidem, aut cibi munere liberali,
ut Gallias suas INOPINATUS illustraret.... ut illam ipsam, quae au-
ras precedere solet, famam faceret tardiolem. His veris, quomodo
subsistet vulgare systema dicentium, quod GRATIANUS 24.
Febr. fuerit Sirmii, 2. Jul. Aquileja, 30. Jul. & 3. Aug. Mediolani,
4. Aug. Tivverini, 10. Aug. in Vico Augusti, 9. Aug. Bauxare, de-
nique tandem 14. Septemb. Treviris. Ita, scilicet! fecisset tar-
diolem se famam! Ita inopinatus advenisset! Ita nullum ci-
bi liberalioris munus, nullam requiem sumpsisset! Ita celeri-
us Treviros venisset, quam est properatio sermonis! Ita per-
nicitas Pegasi volantis nihil ad hoc iter Gratiani fuisset! Ita
Orator bellè dixisset: Quae enim memoria unquam transcursum tau-
ta celeritatis vel in audacibus Graecorum fabulis commenta est?

PRæter has quatuor leges *Meelbaumius* Treviris in-
 signivit alias tres, è Cod. Theod., topo carentes,
 nempe

L. Quemadmodum 6. *de matern bon.* prid Kal. Aug.
 Accepta IV. Kal. Sept. ad Hesperium Pf. P.

L. Quicunque 2. *de Commeatu* Kal. Octobr. ad
 Syagrium Mag. Offic.

S. 57-64. nach Beib. 15

V. *Reliqua postquam d. H. leg.*

L. Quis-

L. Quisquis 2. *de Executor.* VIII. Kal. Novembr. ad Po-
titum Vicar.

Verum satis me illæ cruciârunt, quæ locum datæ nomi-
nant hoc anno, ut anonymis vacare non vacet.

§. XLII.

GRATIANUS.

A. C. 380.

Gratiano V. & Theodosio I. AA. Cos.

GRATIANUS maximam hujus anni partem transc-
Ugit *Treviris*, VALENTINIANUS *Mediolani*,
vel *Aquileja*, THEODOSIUS *Theffalonica*. Leges
non sunt absque spinis: MEELBAUMIUS, & HONT-
HEMIUS in MS., *Treviris* capiunt quatuor. BROWE-
RUS *pag.* 258. recenset unam per extensum. Sunt autem
VIII. Id. Febr.

6. Febr.

L Quotiens 3. *in utroque Cod. de Naufrag.* Ad Na.
vicularios Afros. *Triv.**

* Consentiant omnes, hanc legum bigam esse jungendam: pro-
inde, qui Imperatorum dedit unam, dedit quoque alteram.

L. Delatam 16. *Cod Theodos. de Navicular.* Corpo-
ri naviculariorum. **Triv.***

* *Afrorum*: nam ita disertè habet inscriptio d. l. 3. *de Naufrag.*
quæ huic jungenda est: *Naviculariis Afris salutem.* GOTHO-
FRED.

** Cùm Africa fuerit constituta extra fines imperii Gratiani, hîc-
que jam plus inde ab anno Valentiniani fratris imperio sese
non immiscuerit, reor, hanc legem Valentiniano potius tri-
buendam fore, consequenter Trevirensi non esse. Hâc
constitutione firmatur dignitas equestris Naviculariis NB.

AFRIS. non **TREVIRENSIBUS**, prout habet **BROWERUS**, & ex eo **MEELBAUM** pag. 136. ubi: *Corpori Naviculariorum Trevirensium equestris dignitas confirmatur.* Ex quo supposito format postea pag. 195. hanc conclusionem: *Si Trevirensibus Naviculariis equestris dignitatem detulerint, & firmaverint: Quid Academia Professoribus, scientiarumque studiosis non detulisse praesumendum est? Cujus ratiocinii vanitas, corruente principio, se ipsa concidit. Illud praeterea incertum, an Treviris hoc aeo jamjam extiterint alii Professores artium publicis, quam Grammaticus duplex, & Rhetor.*

XV. Kal. Mart.

15. Febr.

L Omnes 9. *Cod. Theod. de privil. eor. qui in sac. cr. pal. mil.* Ad Arborium Pf. U. (Romae) *Triberini.* *

* Vide, quae dixi supra ad l. 1. de Princip. Agent. in reb. nec non Gothofredi Commentarium Tom. II. pag. 239.

XV. Kal. April.

18. Mart.

L Ad virum 12. *Cod. Theod. de extraordinariis.* Ad Theodorum Com. R. P. *Trev.* *

* Propter adscriptionem nostrae urbis nemo audet hanc legem alteri addicere, quam Gratiano. Difficultas solum est, quomodo Gratianus hic disposuerit super partibus suburbicariis, dirigendo scripta ad Praefectum Praetorio Italiae, quae tamen juxta praededucta pertinuit ad Valentinianum. Respondit Gothofredus: *Gratianus hoc tempore, Valentiniano admodum juvene, utrobique imperavit.* Quam hoc sit vanum, ostendunt leges aliae hujus anni, *Aquilejae*, & *Mediolani* datae, certo non a Gratiano, sed Valentiniano, cujus propterea nomen majusculis literis inter nomina trium AA. exprimitur in legum inscriptione. Melius itaque dicitur, quod Gratianus in partibus suburbicariis retinuerit patrimoniales fundos, quorum possesores ne Praefectus Praetorio Italiae extraordinariis gravaret,

scri-

*scripta porrexit: quod nondum est precipere: sed si hoc libera-
liter transmittam, superest alia solutio, nempe, Romam, &
suburbicarias regiones, mansisse in communione indivisâs, quod
etiam alibi tenet GOTHOFREDUS.*

L. *Judices Africanos 17. Cod. Theod. de pistorib. ad
Titianum Vicar. Africae. Triv. **

** Non possum hanc legem tribuere Gratiano, & Treviris, quia
alias extra territorium suum jus dixisset. Censeo itaque, ut
suprà.*

§. XLIII. -

IDEM.

A. C. 381.

Eucherio & Syagrio Coss.

VIII. Kal. Maji.

24. April.

L. *Equos 6. Cod. Theod. de Scenic. ad Valerianum
Pf. U. * Triv. ***

** In Cod. Justin. est lex Quisquis 3. de spectacul. & scen.*

*** HONTHEMIUS in MS. omisit hanc legem, rectè quidem:
nam juxta ipsum Gothofredum jungendæ sunt illi II. 7 & 8.
eod. quas Aquilejæ condidit Valentinianus ad Valerianum: ad
quem etiam aliæ adhuc leges isto anno dirigebantur Medio-
lano. BROWERUS, MEELBAUMIUS, & GOTHOFRE-
DUS eam recenserunt inter Trevirenses.*

Prid Idus Octobr.

14. Octobr.

L. *Quisquis 2 (in Cod. Just. l. meminerint 6. sed
mirè interpolata, & relata ad III. Non. April. an. 382.)*

*Unde vi, ad Potitum Vicarium urbis. Treveris. **

** Ita luculentè est hic expressa Treveris, ut legem urbi nostræ au-
sit adjudicare nemo. Dubium, quod esse posset, solvit Go-
thofredus, dicendo, Romam in communi relictam esse in-*

ter Gratianum, & Valentinianum fratres. Quis scit, an non hoc tempore Treviris fratres AA. extiterint invicem?

§. XLIV.

VALENTINIANUS II.

A. C. 385. Iisd. Cofs.

Arcadio A. I. & Bautone Cofs.

Cum Anno 383. Gratianus apud Lugdunum occisus esset, Treviros occupavit MAXIMUS tyrannus, ibidemque imperavit quinquennio: Unde mirum, quod extet hoc anno

IV. Id. Jul.

12. Jul.

L Quisquis 1. (Cod. Just. Ut in tracert. temp.) Cod. Theod. Ut intra an. crim. act. ad Desiderium Vicar. Asiæ. Treveris.*

* Perperam, quia neque Valentinianus tunc fuit Treviris, neque, si fuisset, in Asiam leges mittere potuisset. Lex ergo est Theodosi, fortè signata in loco Orientis æquivoco Treviris.

§. XLV.

IDEM.

A. C. 389.

Timasio, & Promoto Cofs.

XVIII. Kal. Jul.

14. Jun.

L Plerosque 3. Cod. Theod. Unde vi, ad Messianum Com. R. P. Data *Treveris.**

* Intellige reddita, prout quoque in sequenti lege, quia Valentinianus mansit in Italiâ hoc anno. BROWERUS pag. 272. tradit, hoc mense Treviris constitutum fuisse Valentinianum, postquam Arbogastes Francos profligaverat à Galliis. **

** Ex hac lege prodiit famosa L. si quis in tantum 7. *Cod. Justin.*
eod. multis tamen modis immutata.

VI. Id. Novemb.

8. Novemb.

L In sacris 4. (in *Cod. Just.* 2. *de proxim.* ad Con-
stantium Pf. P. * *Triveris.* **

* Scilicet *Galliarum*: prout expresse habet *Cod. Justin.* Con-
stantius ille mox audit Constantinus, mox Constantianus.
Successit hoc anno in Præfecturâ Galliarum Evodio. HONT-
HEM. in MS.

** Ita legendum cum l. 2. *Cod. Just. h. t.* non verò *Tyberide* cum
l. 3. *de offic. divers. jud.* quæ tamen ejusdem ferè tenoris est.

Quasdam alias leges hujus anni, characterismo loci destitutas,
Treviros vocavit MEELBAUM. pag. 137. Cujus rei investiga-
tioni non est operæ pretium immorari.

§. XLV.

IDEM.

A. C. 390.

Valentiniano A. IV. & Neotherio V. C. Cos.

XV. Kal. Jul.

17. Jun.

L Non patimur 50. (in *Cod. Just.* 13.) *de Curs. publ.*
ad PP. * PP. *Triveris.* **

* Certè *Galliarum*, quia *Proposita Treviris* In *Cod. Just.* inscri-
bitur FLORO PP. Vid. Ægidius LACARRY in *Histor. Gall.*
sub Præfectis.

** BROWERUS pag. 272. putavit, Valentinianum tunc com-
moratum esse Treviris: Ipse adhuc Valentinianus per æstatem apud
Treviros degit, ac decimo quinto Kal. Quintil. rem vehiculariam,
cupiditate, ac rapinis veredorum afflictam, edictis sublevavit.
Si non alia hujus rei argumenta habuit, quàm legem hanc,
lubrica est narratio, quia lex non dicit: data, sed *proposita*
Treviris.

§. XLVI.

ECce Augustam Trevirorum, legum Romanarum plurimarum immortalī memoriā decoratam; quibus inspectis utique fatebimur, Jurisprudentiam TREVERICAM prorsus eandem fuisse cum Romanā, quamdiu hæc Urbs paruit Imperatoribus *

* Paruit autem usque ad an. 455, quo Treviri, Francis proditi, pessumdato nomine Romano, in jura Francorum concesserunt. BROWER. pag. 296. column. 2. Sanè SIDON. APOLL. lib. 4. epist. 17. ad Arbogastem Comitem Trevirorum an. 472. scribens ait: *Ad limitem ipsum LATINA JURACECIDERUNT.*

§. XLVII.

Cùm Galliæ jamjam minarentur conversionem Regiminis, Franco eam identidem invadente, & METROPOLIM excellentissimam, Treviros, incendiis, atque ruinis iteratis vastante, adeò, ut *Concilium universale Galliarum* anno 418. posthac *Arelate constitutum fuerit*,* postremum nihilominus veluti donum à Romanis Imperatoribus acceperunt CODICEM THEODOSIANUM. **

* Ab Honorio & Theodosio Rescriptum exhibet HONTHEM. in *Histor. diplom. Trev.* Tom. I. pag. 15. in quo incidit mentio Præfecturæ Arelaten translatae: quæ tamen ipsa hoc rescripto non fuit tam stabiliter affixa Arelatensi urbi, quàm generale Galliarum Concilium, uti verba indicant: *Sub illustri præsentia Præfecturæ, si id tamen ratio publicæ dispositionis obtulerit.*

** Anno 438. uti moderni Critæ conveniunt post restitutam subscriptionem *Novellæ de Theodos. Cod. Autor.* DAUDE *Hist. univ.* Tom. 2. pag. 676. Hunc Codicem Gallia lubenter suscepisse videtur, quia complectebatur leges, jam inde à Constantino M. Gallis notas atque familiares, quas uno volumine conspicere gratum, acceptumque fuit.

Quemadmodum verò Codicis hujus jurisprudentia perquam erat *plana*, captiositatis, ac *subtilitatis* *formularia* *expers*, * nullis, aut paucis, Jure-Consultorum conflictibus intricata, ** sic prònum est judicare, quàm fuerit illà ætate nativum, simplex, minimèque fucatum, aut spinosum, **JUS TREVIRORUM.**

* Id testatum facit tum ipse Codex, tum NAZARIUS in panegyri ad CONSTANTINUM M. cap. 38. *Veterum calumniose ambages recisæ, captandæ simplicitatis laqueos perdiderunt.* Lege sis BRISSON. *de formul. pag. 368. Evolve l. 15. C. de testam. l. ult. Cod. de interdict. l. ult. Cod. Qui admitt.*

** Numerositas Commentatorum obscuras fecit leges: hinc divino planè consilio VALENTINIANUS III. anno 426. in l. i. *Cod. Theod. de Responsis prudent.* præscripsit, quibus authoribus foret in judicando authoritas. Fuerunt eorum *quinque* tantum: videl. PAPINIANUS, PAULUS, GAJUS, ULPIANUS, atque MODESTINUS. Hoc ita visum, quia copia librorum imensa tricas parit. O utinam moderna Jurisprudentia, voluminum montibus obruta, liberaretur molesto pondere usque ad paucos Papinianos!

COROLLARIA

Ex universo Jure.

EX JURE GENTIUM.

- I. *Jus gentium non est, quo homo utitur ad hominem.*
- II. *Sed, quo Gens ad Gentem.*
- III. *Duæ gentes sunt ad invicem duæ personæ morales; quemadmodum duo homines duæ personæ physicae.*
- IV. *Unde Principium juris gentium hoc est: Quod duo homines, æquales, superiore carentes, invicem sibi, jure natura, debent, aut possunt, vel contra; id ipsum gens genti, Jure Gentium.*
- V. *Ex quo patet, Jus Gentium esse ipsummet Jus natura privatum, personis publicis moralibus applicatum.*
- VI. *Proinde juris positivi, divini, vel humani, speciem non esse.*

EX

EX JURE CANONICO.

- I. Ordinis hierarchici ratio desumenda potius est per respectum ad statum & functionem, quam quisque obtinet in Ecclesia, quam ad Sacrificium Missæ.
- II. Hinc prima Tonsura est verus Ordo.
- III. Et Episcopatus est Ordo, à Presbyteratu distinctus, (altius.
- IV. Eoque major natura, cum totum sit majus sua parte, & culmen omnibus
- V. Ordo Sacramentum est, non tamen omnis.
- VI. Nam prima Tonsura, Ostiariatus, Acolythatus, Lectoratus, Subdiac-natus, Sacramenta non sunt.
- VII. Sunt verò Exorcistatus, Diaconatus, Presbyteratus, & Episcopatus.
- VIII. Discerniculum esto: Quidam ordines nudum statum, & famulatum important in Ecclesia; quidam verò sunt portiones Episcopatus, ad cor-regendum participata.

EX JURE CIVILI.

Ad L. lecta 40. ff. de R. C. sæpius relectam, nunquam intellectam, proindeque immerito damnatam.

- I. Si dedi 15. mutuo ad proximas Kalendas, stipulando, pœnæ loco, usuras centesimas ex mora, insimul verò de summa Capitali singulis mensibus mihi refundi 300 pactus sim, debitore moram trahente, non exigam usu-ras totius sortis, sed tantum portionis, in singulos menses solvende, non solute.
- II. Et hoc ita, ut nequidem peti possint usurae totius sortis, absque vitio plus petitionis, licet non opponatur exceptio. (mans.
- III. Nam hæc ipso jure inest illi stipulationi, eandem detrahendo infor-
- IV. Ex quo tamen malè concluderetur, pacta nuda, contractibus stricti juris etiam in continenti adjecta, prodesse ad agendum.
- V. Quam doctrinam, veluti juridicè hereticam, rejicio, & anathematizo.

EX JURE PUBLICO

- I. Forma Germanici Regni est systema plurimarum CIVITATUM, per se stantium, sub Principibus, & Statibus propriis, attamen sub Rege, & quâdam lege communi, viventium.
- II. Principes isti plus possunt in suis territoriis, quam Rex communis in toto Regno. (sua.
- III. Quare mala est comparatio Systematis Germaniæ cum systemate Eccle-

EX JURE FEUDALI.

Feudi essentia consistit in nexu Vasalli ad Dominum intuitu beneficii, non autem in dismembratione domini directi ab utili, uti vulgò credi-tur.

EX JURE CRIMINALI.

Ad instantiam Fisci Criminalis potest judex ecclesiasticus decernere moni-torium de revelando generale sub censuris, etiam si revelatus mor-

GEORGIUS CHRISTOPHORUS NELLER J. U. D.

& SS. Canon. Treviris Professor
NEO-DOCTORI S. D.

Adolescens etiamnum es, Clarissime Domine, ne juvenis quidem, proximior pubertati plenæ, quàm maiorennitati, quia modò annum ætatis agens vigesimum: & jam de jure respondes cum applausu, *legum nodos & enigmata solvens*; Anno 1750. me Præfide defendisti *Ulpianam juris naturæ definitionem cum Corollariis*: in tentamine saltantibus per omnes juris regiones quæstionibus hinc illinc distractus, felici, quâ polles, memoriâ distantissimas materias eâdem præsentia mentis collegisti, in examine *Cap. 8. de Fide instrum. & l. 8. C. de jure delib.* subtiliter ac judiciosè explicasti, & sustinuisti: dùmque his laboribus totus quantus occupatus videbaris, linguam Gallicam nullo magistro didicisti, & plura, quàm desiderabamus, legisti in subcissivis: Quàm præcox ingenium in Limburgensi solo pepererunt feliciter Prænobiles HENRICUS KNOODT, Vice-Satrapa nunc in Zellis, & ANNA MARIA HARTMANN, gratulatione digni Parentes, in eodem oppido PP. FRANCISCANI per quinque annos litterarum humaniorum asciârunt; edolavit nobile Seminarium hujasad S. Lambertum, biennio philosophiæ integro, quo *Primi* absque collegâ *Magistri* effulsisti honore, sub famigerato Professore ADOLPHO SCHMITZ S. J., inutilis philosophiæ osore; Perpoliverunt, historiâ, crisi, juris publici, privatiq̃ue, sacri & profani, scientiâ, Professores JC Treverici mecum certatim. Quàm præcox, inquam, ingenium? Simile Nervæ Filio, qui teste *l. 1. §. 3. de postul.* paulò minore, tuâ, ætate publicè respondit de jure. Felicius autem, ut auguror, optoque, Hermogene, qui anno ætatis decimo octavo jam libros edidit, anno 24. penè omnium oblitus erat, in pueritiâ senex, in senectute puer. Quod infortunium te non continget, si omne donum deluper à Patre luminum esse gratus agnoscas, meâque consilia sequâre in timore Domini. Tunc nemo adolescentiam tuam contemnet, nemo succensebit Trevirensibus, quòd

quod tales adolescentes promoveant: vellem enim pro meâ parte,
haberemus aliquando miraculum ætatis, quale in Andréâ Cante-
ro stupuit Fridericus III. Imp., qui ante annum ætatis decimum
jus Civile, Canonicum, & Theologiam publicè docuit. Vale, for-
tunæque tuæ faber esto. Dabam Treviris Prid. Non. Mart. 1752.

Ad Prænobilem D. Parentem NEO-DOCTORIS.
Res HENRICE, tibi successit prima beatè:

Qui tibi primus erat, jam modò Doctor adest.
Annorum is nondum complevit lustra quaterna,

Et jam Te superat Juris utriusque gradu.

Sic est: excrescunt nati præ Patribus ipsis,

Filius est major corpore, honore, Patre.

Propterea nolim doleas, Vir nobilis, An non

Vidit ovans nati culmina Nerva Pater?

Ita Prænobili D. Vice-Satrapæ aggratu-
latur JOS. HENR. RANSONNET
J. U. L. & Senatus Ducalis Luxembur-
gici Advocatus.

AD D. PROMOVENDUM:
Hoc: *Nemo sapit ante pilos, falsum esse probâsti.*
Imberbis KNODTI, juris in arte senex!
Pergas sic cœptis insistere; téque videbit
Postveniens ætas artis honore *Virum.*

Ità gratulatur D. Neo Doctori amico
intimo & commensali, amicus ob-
strictissimus

B. S. ENGELHARD Jur. Cand Ca-
nonicus ad S. Germanum Spiræ.

Knoodt, Johann Jacob

Diss. inaug. crit.-iur. de iurisprudentia Trevirorum sub Romanis

Augusta Trevinorum 1752

4 Diss. 5276#Beibd.14

urn:nbn:de:bvb:12-bsb11051270-0

VD18 14987015-001